

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

*...en gij zult Zijn naam heten JEZUS;
want Hij zal Zijn volk zalig
maken van hun zonden.*

Mattheüs 1;21

Niet lang na de geboorte geven wij onze kinderen namen. Het is een goede gewoonte om onze kinderen te vernoemen naar een opa of oma of een ander familielid. In de familie heeft zo'n naam dan een bekende klank. Buiten de familie betekent zo'n naam echter niets. Het is alleen maar om de ene mens van de andere te onderscheiden.

Bij de Heere Jezus was dat anders. Hij kreeg geen familienaam of een naam die Zijn ouders wel mooi vonden. Maar die Naam kwam rechtstreeks uit de hemel. Die Naam is door Gød gegeven. Gij zult Zijn Naam heten, Jezus. Een engel spreekt tot Jozef, via een droom. Dat was niet zomaar een droom, maar het was duidelijk een hemelse, een Goddelijke boodschap. Dat moest wel op deze manier, want anders had Jozef het nooit geloofd. Als Maria het had verteld, dan zou hij getwijfeld hebben. Maar nu God het zegt: 'hetgeen in haar ontvangen is, dat is uit den Heiligen Geest'. Het is geen Kind uit overspel, maar uit God. En dat Kind moet de Naam Jezus krijgen. Jezus. En de engel geeft aan Jozef er de betekenis bij: ... want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden.

In die Naam worden wij herinnerd aan de werkelijkheid waar ook het Doopformulier zo aangrijpend mee begint. Dat wij met onze kinderen in zonden ontvangen en geboren worden. En dat ook die kleine kinderen in zonden ontvangen en geboren worden. En dat ook die kleine kinderen, kinderen des toorns zijn, die in het rijk Gods niet kunnen komen, tenzij ze van nieuws geboren worden. Dat zijn aangrijpende woorden. Zondaar. Een kind des toorns. Buiten het Koninkrijk Gods. Op weg naar de eeuwige verdoemenis. Geloven we dat? Het zijn bekende klanken. En we zeggen er 'ja' op. Ik hoop dat u beseft waar u antwoord op hebt gegeven. Ouders, beséffen we wat het wil zeggen, dat wij

met onze kinderen zondaren zijn? Want deze woorden zijn aan u geadresseerd. Aan uw kinderen. En aan mij en mijn kinderen. Daar moet je wel voor leren buigen, hoor. Daar ben je het zómaar niet mee eens, als je zo'n klein lief kindje ziet. Of als je zelf zo je best doet om als christen te leven. Aan allerhande ellendigheden, ja aan de verdoemenis zelf onderworpen. Dat kun je alleen zeggen als de Geest je dat heeft voorgezegd. Als het beléving wordt. Waarheid in het binnenste. Dat moet gevoeld worden. Hebt u er last van gekregen? Bent u er al iets van gewaar geworden dat u een stenen hart hebt? Koud, hard, dood? Hebt u er ooit al eens mee geworsteld voor Gods aangezicht? Want als je daar nu eens last van krijgt, van die schuld. Van dat pak met zonden op je rug. En dat dit al zwaarder gaat wegen. Dan ben je nog maar met één vraag bezet: hoe kom ik toch van die schuld af? En dan beseft je dat er maar één ding nodig is: de verzoening met God. Mijn ziele doorziet ge uw lot, hoe zult ge rechtvaardig verschijnen voor God?

Het Adventsevangelië zegt: Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden. Hoe lang dat zonderegister ook is. Hoe groot de schuld ook is. Eén machtswoord van Hem, Die uit de maagd Maria geboren is. Eén woord van Hem Wiens Naam Jézus is en heel die berg van zonde en schuld wordt tot een vlak veld. Want het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonden. Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden. Die Naam staat in de Bijbel met bloed geschreven.

'Ja', zegt iemand: 'maar dat geldt toch alleen voor Zijn volk? Hij zal toch Zijn volk zalig maken van hun zonden?' Dat staat inderdaad in de tekst. Maar u bedoelt natuurlijk: 'Ik hoor niet bij dat volk. Ik sta daar buiten. Dus de Naam van Jezus en de tekst uit Mattheüs 1, dat is allemaal niet voor mij'.

U moet niet te snel lezen. Want vraagt u eens aan dat volk waar de Heere Jezus ze heeft gevonden? Vraagt u eens naar de weg waarlangs dat volk waarde in die Naam heeft leren zien? Waar heeft

Jezus Zijn volk gevonden? Was dat in hun Godsvrees? Was dat nadat ze al bekeerd waren? Was dat toen ze al wisten dat ze Zijn volk waren? De psalm zegt: Die ármén opricht uit het slijk! Hij vond ze in de modder van hun bestaan. Ze woonden in de stad Verderf. Ze waren dood door de misdaden en de zonden. Laat dat volk eens spreken. Dan zullen ze u zeggen dat niet zij Hém zochten. Dat niet zij Hém vonden. Maar Ik ben gevonden, zo zegt de Heere, van degenen die naar Mij niet vroegen.

Voor wie krijgt die Naam 'Jézus' nu waarde? Voor zondaren. Voor goddelozen. Voor krachtelozen. Voor verlorenen. Vijanden worden met God verzoend. Mensen die moeten zeggen: ik sta erbuiten. Ik heb gezondigd tegen de hemel en voor U, en ik ben niet waardig om Uw zoon – Uw dochter genaamd te worden. Mijn naam is Lo-Ammi. Niet Uw volk.

Zulken gaan die Naam leren aanroepen. Ja, want de Naam Jezus – laten we het eens eenvoudig zeggen – dat was Zijn roepnaam. Daar werd Hij mee áángeroepen. Hoor Barthimeüs maar eens: Jezus gij Zoon Davids, ontferm u mijner! Dat mag vandaag ook nog. In de Adventstijd van 2007. Roepen tot Jezus. Want we hebben Hem nodig. We kunnen veel missen in ons leven. Maar Hem niet.

Jezus. Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden. Om nu te leren rusten in die Naam. Om te leren hopen op die Naam. En wie Hem aanroept in de nood, vindt Zijn gunst oneindig groot. Want hoe staat het er? Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden.

Hij zal. Dat staat er met nadruk. Het zal waar en zeker zijn. Dat mag moed geven. Dat gaf Barthimeüs vrijmoedigheid om aan te houden. En moed te grijpen. Hij zal. Een roepend volk zal altijd tegensprekers ontmoeten. Net zoals Barthimeüs. De binnenpratens zeggen: gij hebt geen heil bij God. Maar gij die God zoekt, in al uw zielsverdriet: houdt aan, grijpt moed, uw hart zal vrolijk leven. Want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden.

Elburg, M.A. Kempeneers

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie van ds. M. Kempeneers opgenomen over Mattheüs 1:21 "...en gij zult Zijn Naam heten JEZUS; want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden." Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 4:13 onder het opschrift "Een merkwaardig verzoek. Maar toch..!" Ds. P. Roos maakt een begin met schrijven over het huisbezoek. Over dit onderwerp heeft hij gesproken op de ambtsdragersconferentie te Meerkerk. Ds. K. Hoefnagel schrijft in zijn vragenrubriek over de hoofdbedekking. Van de hand van ds. J.M.J. Kieviet treft u een vervolgartikel aan over het Avondmaalsformulier, "Waar is ons kind?" een reactie op een reactie en een column "Het einde in zicht?". Ds. P. den Butter schrijft opnieuw over Rehabeam. We schrijven zelf een bijdrage over Jodocus van Lodenstein. Verder wat boekbesprekingen.

Ambtsdragersconferentie

Zaterdag 29 november is de ambtsdragersconferentie gehouden over "de praktijk van het huisbezoek." Ds. P. Roos heeft de inleiding verzorgd. Het huisbezoek is een belangrijk onderwerp. Ds. Roos had veel onderzoek gedaan.

Niet alles kon daardoor aan de orde komen. Het is een goede zaak dat het onderwerp nu uitgebreider in ons blad wordt behandeld. We zijn verblijd met de goede opkomst. Uit alle delen van het land waren ambtsdragers gekomen. Ook het onderling contact is belangrijk. Na de pauze konden vragen worden gesteld. Het was een goede middag met elkaar. De Heere zegene het werk van de huisbezoeken.

Prof. A. Baars

Helaas was prof. Baars verhinderd voor de ambtsdragersconferentie te Meerkerk een lezing te houden. Wat zijn werkzaamheden betreft moet hij zich nog fors beperken. We leven met hem, zijn vrouw en gezin mee en hopen van harte dat hij weer nieuwe krachten mag ontvangen om zijn zeer gewaardeerde werk in Apeldoorn voort te mogen zetten en ook verder te dienen in de kerken.

Ds. A.v.d. Weerd

Het herstel mag een spoedig verloop hebben. We vernamen dat de prediking al weer mogelijk is. Dat is reden tot dankbaarheid. We wensen ds. en mevr. v.d. Weerd en hun gezin van harte verder Gods zegen toe.

Kerstdagen en jaarwisseling

De laatste aflevering van ons blad ligt weer voor u. De herdenking van de geboorte van Christus ligt al weer in het verschiets en de jaarwisseling is nabij gekomen. Jong en oud wensen wij gezegende Kerstdagen toe. De Heere make voor het eerst of opnieuw plaats voor de gekomen Verlosser in hart en leven. Houden we rekening met de dag van de wederkomst van Christus? Voor velen zijn de Kerstdagen en de jaarwisseling geen gemakkelijke dagen. De Heere zij met alle bedroefden en eenzamen. De Here gedenke redactieleden, commissieleden, medewerkers uit de kerken en van de drukkerij waar we een uitstekende samenwerking mee mogen hebben.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 8 januari verschijnen. Verschijning op 1 januari 2009 lijkt me niet zo gewenst. Vandaar dat het volgende nr. van ons blad pas over vier weken D.V. zal verschijnen. Kopij graag binnen woensdag 24 december. In verband hiermee is dit blad iets dikker dan anders.

AvH

Ambtelijke praktijk

EEN MERKWAARDIG VERZOEK. MAAR TOCH..!

2 Tim. 4:13

Wat zal Paulus daarnaar uitgezien hebben. Naast Lukas, Timotheüs en Markus bij hem. Gemeenschap der heiligen in een dodencel. Bovennatuurlijk. Ongeïjmd? Nee, Goddelijk. Gunnen wij die gemeenschap? Zouden we hun gesprekken willen horen? Maar nu lezen we in vers 13: Breng de reismantel mee die ik te Troas bij Karpus gelaten heb als gij komt en de boeken inzonderheid de perkamenten. Een merkwaardig verzoek van Paulus, die weet dat zijn levenseinde nabij is. Wat hij vraagt moet onze aandacht hebben. Met de reismantel moeten we denken aan een wollen deken van ruwe wol. De deken werd gebruikt om te beschermen tegen de kou en de regen. Nu brak spoedig de winterse periode aan met zijn koude zelfs strenge tijden. In zijn cel wilde Paulus zich wapenen tegen de koude. Paulus zag de zorg voor en de behoefte van het lichaam niet voorbij. Hij was hierin ook niet lijdelijk of gelaten. Zeker, de zorg van de Heere gaat over alles, maar Hij wil dat ook gebruik gemaakt wordt van de middelen. De Heere geeft kleding voor elk jaargetij. Daaraan denkende,

wat zijn we dan rijk. We kunnen de kastdeur openen en nemen wat we nodig hebben. Zien we daarin de goedheid van de Heere? Zijn trouwe zorg? Erkennen wij Hem als de Gever van alles? In onze levensstijl dienen we daarvan ook blijk te geven dat we de Heere vrezen. De stijl van de wereld mag de onze niet zijn. Het nalopen van het opvallende of overnemen van de wereld mag er niet zijn. De christelijke levensstijl moet in alles gezien worden en blijken. Dat is geen starheid. Dat is leven bij en het erkennen van de gave van de Heere. Paulus zegt zo met nadruk: hetzij dat gij eet of drinkt of dat ge iets anders doet, doet het al ter ere van de Heere.

Bezit

Nu schrijft Paulus in zijn brief dat hij de reismantel bij Karpus te Troas achter gelaten heeft als ook zijn boeken. Waarom dit gebeurd is weten we niet. Het kan zijn uit voorzorg. Want Paulus wachtte gevangenneming. En hoe lang? Paulus wist ook dat het einde van de reis te Rome zou zijn, want de Heere had hem gezegd: gelijk gij te Jeruzalem van Mij getuigd hebt also moet gij ook te Rome getuigen (Hand. 23:11). Aan die reis kan Paulus ook gedacht hebben. We blijven gissen. Maar zeker is de besturing van de

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,

2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting

Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Vereigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.

Advertenties € 0,39 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166-4646

Heere. Men had op reis naar Rome zijn bagage van hem af kunnen nemen. Ook had die tijdens de schipbreuk in de golven onder kunnen gaan. Dit nu zou Paulus heel wat gedaan hebben. Want hij was erop gesteld. Alles had waarde voor hem. Vandaar zijn vraag aan Timotheüs. Wanneer Paulus het heeft over Karpus dan weten we alleen dat hij de gastheer van Paulus was op de derde zendingsreis en dat Karpus te Troas woonde. Het extra reisje voor Timotheüs was te doen. De reis van Efeze naar Troas was niet ver om. Trouwens een liefdedienst valt niet zwaar. Dit onderstrepen we toch?

Actief zijn

Het doel van de reismantel is bekend en begrijpelijk. Maar nu de boeken, bijzonder de perkamenten. Daar mogen we niet aan voorbijgaan. Er liggen lessen voor ons in. De Griekse tekst luidt: Ta biblia. De vraag van Paulus is: breng de (bijbel)boekrollen mee. Rollen die bevatten het Oude Testament. Hij wilde het Oud-Testamentische Woord Gods hebben. Waarschijnlijk moeten we onder de perkamenten waar Paulus het over heeft verstaan zijn geschreven rondzendbrieven. Paulus wilde zich in die brieven verdiepen. Daarin stond ook geschreven zijn levenswerk. Gaat het over het Woord van de Heere, dan kon hij dat Woord niet missen. Hij leefde immer bij, uit en door het Woord van de Heere. Woord en gebed. Gebed en Woord waren twee levenstrekken. Ook in het aangezicht van de dood. Paulus was niet volleerd. Hij was niet uitgeleerd. Verstandelijk en innerlijk. Hij had het Woord van de Heere nodig voor hoofd, hart, leven en levenstoekomst. Groeien in het geloof en versterking waren voor hem onmisbaar. Beide zaken gescheiden door Woord en Geest. De vastheid van het Woord en de zekerheid, waarvan het Woord getuigt wil hij lezen en herlezen. De gedachte kwam bij hem niet op: ik weet genoeg. Of: de Heere zal niet laten varen het werk van Zijn handen. Ditzelfde vinden we bij Calvijn. Het was een levenskenmerk van de reformator. Opmerkelijk is het welk een verklaring Calvijn geeft bij de tekst.

Calvijn

Calvijn zegt: we zien dat de apostel hoewel hij zich op zijn dood voorbereidde blijft lezen. Waar zijn zij die menen dat zij in die mate gevorderd zijn, dat zij geen enkele oefening meer nodig hebben? Wie heeft zich met Paulus durven vergelijken? Meer nog wordt hierdoor weerlegd de razernij van fanatieke mensen die met verachting van boeken en veroordeling van alle lezen alleen op hun geestvervoeringen pochen. Laten we echter weten dat door deze tekst aan

alle Godvruchtigen het aanhoudende lezen wordt aanbevolen om daardoor vorderingen te maken. Waarvan acte!

Voorbeeld

Laten we ook onthouden en het is tevens een les voor ons dat wat Paulus voorhield door hem zelf in praktijk werd gebracht. In zijn eerste brief aan Timotheüs schrijft Paulus: houd aan in het lezen (1 Tim. 4:13). Blijft u erop toeleggen. Aanhouden. Volhouden. Welk een aandrang. Bij het lezen is vanzelf betrokken de uitleg van de Schriften. Dit is een wezenselement van de dienaren. Dat dient vandaag ook primair te staan. Immers elke dienaar gaat in de gemeente van Christus voor. Aan de gemeente heeft een dienaar zich verbonden. In haar midden heeft hij zijn ja-woord uitgesproken. Kennis van het Woord, verdieping daarvan moet plaats vinden. De leer van de kerk mag ook niet vervagen. De gereformeerde theologie en de gereformeerde ethiek moeten voor de dienaar vlees en bloed zijn. Welk een voorbeeld was Paulus voor Timotheüs. Ook voor ons. Wanneer het gaat over het leren merkt Calvijn op: wee de onachtzaamheid van die dienaren die de getuigenissen van de Heilige Geest niet dag en nacht overleggen om daaruit geleerd te worden om hun ambt te bedienen. De Schrift zegt Calvijn is de fontein van alle wijsheid waaruit de herders moeten

halen al wat zij bij de kudde voortbrengen. Het volle Woord moet verkondigd worden. De belijdenis moet spreken. Dit is niet tijdgebonden. Welk een geschenk is de catechismus voor de leerdiensten. Wat heeft zij de eeuwen door niet mogen doen. Kan het niet meer? Dit geeft te denken. Zeker, aan de vragen die op ons afkomen mogen we niet voorbijgaan. Bijzonder niet op de catechisatie. Want de jongeren staan in de branding van de tijd. Maar wat hoofdzak is dient primair te blijven. De bekering tot God. De verzoening met God door Jezus Christus. Het leven in de vreze des Heeren. Gewerkt door de Heilige Geest. Die opdracht heeft de Heere Jezus vlak voor Zijn afscheid Zijn discipelen gegeven. Paulus als missionair apostel heeft daaraan voldaan. In welk een wereld leefde hij. Laten we de Griekse cultuurwereld van toen niet onderschatten. Dezelfde boodschap moet doorgegeven worden. In de kerk en daar buiten met nadere verduidelijking. Welk een arbeidsveld laten begravenissen zien. Hoeveel buitenkerkelijken kunnen niet bereikt worden. Zeker, het is niet verkeerd dat op het kerkhof gebeden wordt het Onze Vader, maar dat niet alleen. Het Woord moet spreken. Paulus zegt: houd aan tijdelijk en ontijdelijk, 2 Tim. 4:2. Wanneer daartoe goede gelegenheid is, zoals de kanttekening zegt.

M.C. Tanis

Kerkelijk actueel

HUISBEZOEK (1)

Tijdens de ambtsdragerbijeenkomst in Meerkerk is de praktijk van het huisbezoek aan de orde geweest. Ik bracht mijzelf en anderen in de problemen door te veel (denk)stof op tafel te leggen. Toen ik namelijk met het onderwerp aan de slag ging, werden het materiaal al maar groter en meer. Toch vond ik het allemaal van groot belang voor de praktijk van het ambtelijke leven. Daarom wilde ik er ook niet te veel in snijden. Ik heb mij, los van andere voorstellen, die gelanceerd werd, voorgenomen het onderwerp in ieder geval in artikelen in ons blad wat uit te diepen.

Ik breng dan toch al een beperking aan. Ik richt mij vooral, zoals het onderwerp aangaf, op de praktijk van het huisbezoek. De zaken liggen nu wel anders dan die zaterdag in Meerkerk: ik richt mij nu tot het brede publiek van al onze lezers.

Uit het goede verslag in het RD was af te leiden dat ik, hoewel ik daar in mijn inleiding wel ruimte aan gegeven heb, de Bijbelse fundering en de historische ontwikkelingen slechts aangestipt heb. Niet omdat deze lijnen onbelangrijk zijn, zeker niet, maar omdat het buiten het onderwerp viel. Ik kom er later misschien nog eens op terug. Nu alleen dit: in Gods Woord vinden we op veel

plaatsen aandacht voor de enkeling, in onderscheiding van de "gehele kudde". In de historie heeft het huisbezoek zich mede ontwikkeld vanuit de biecht. Vanwege de vele schaduwkanten daarvan heeft de Reformatie, vooral Calvijn, zich daar grotendeels aan onttrokken. Men behield het goede: aandacht voor het individu. Daar kwam iets bij: het geregelde huisbezoek werd gekoppeld aan de bediening van het Heilig Avondmaal. De praktijk van het huisbezoek brengt me allereerst bij de persoon van de ambtsdrager. Hij bepaalt voor een belangrijk deel het gesprek. Het zal nodig zijn, dat hij in ieder geval met kennis van zaken optreedt. Voor

alle dingen gaat het om de persoonlijke beoefening van de vreze des Heeren. Deze voorwaarde gaat aan alle anderen vooraf.

Verder is inzicht in (a) Gods Woord van groot belang. Reeds de Heere Jezus sprak daarover tegen Zijn discipelen (Joh.8:31). Het Woord is het zwaard des Geestes. Een voorbeeld: De Schrift spreekt over geloof en bekering, als twee zijden van de ene zaak. Dat bevaart voor eenzijdigheid. Er zijn meer voorbeelden te noemen: roeping en verkiezing, wet en evangelie. Een ambtsdrager zal zich oefenen in het Woord. Er zal ook aandacht zijn voor (b) de leer. Niet leven bij losse teksten, maar de volle waarheid trachten in beeld te hebben. De geloofsleer (1 Tim.4:16) brengt het Woord in kaart. Wat is de heilsorde? Hoe krijgen we zicht op de gehele Zaligmaker? Wat is nu precies zonde? Heel belangrijke vragen, die vanuit de leer goed beantwoord kunnen worden. In die geloofsleer worden ook de dwalingen onderkend en afgewezen. Kent de ambtsdrager verder (c) de mens? Hoe staat het met onze mensenkennis? Er zijn jonge en oude mensen; dat maakt heel veel uit. Er zijn zieken en gezonden; heb ook oog voor de psychisch zieken. U merkt dat mensen zich soms zelfs wel onbewust, heel anders voordoen dan ze zijn. Iemand kan snel geprikkeld zijn, terwijl dat juist onzekerheid aangeeft. Een ander kan heel hoogmoedig overkomen, terwijl er een minderwaardigheidsgevoel aan de boom knaagt. De ouderling zal ook dienstbaar zijn, als hij bekend is met (d) het hart. En dan doel ik daarmee op de bevinding en de praktijk der godzaligheid. Paulus bijvoorbeeld brengt de eigen ervaring soms ter sprake. Voelen de mensen aan dat we spreken over bekende en doorleefde zaken? Hij moet verder bekend zijn met (e) zichzelf. Dat maakt vast en zeker ootmoedig. Zo kan hij naast de mensen komen staan. Hij kent de kwalen en de breuken van het eigen hart en zodoende kan hij spreken over "wij" en niet alleen over "u". Heb acht op uzelf. U hebt ook een ziel. Wie zorgt er voor uw zieleheil? Wat kunnen de persoonlijke vragen terneerdrücken en bezwaren. Ik ga verder: Is hij ook bekend met (f) de wereld? Het gezin dat u bezoekt, leeft midden in de wereld. Dat geldt van ouders en kinderen. Wat gaat er in de maatschappij om? Staan we met beide benen in onze tijd en kennen we de valkuilen en de verzoekingen? Hebt u in gedachten dat de kinderen uit dat gezin misschien naar de disco gaan? En verder kunnen er heel veel zorgen leven op het sociale vlak; dat vraagt een zekere bekendheid met wetten en regels. Want het is belangrijk hoe het gezin of de alleenstaande kan voorzien in

de vragen van zijn dagelijks brood. Kennis van en liefde voor (g) de Kerk (in het algemeen) strekt tot grote aanbeveling. Wat is CG? U komt bij leden die uit een andere gemeente komen. Hoe werden zij daar gebakerd? Vat dit niet negatief op. U kunt ermee terechtkomen in een veelheid van denkrichtingen. Dat geldt ook bij overkomst uit andere kerken. Houd die afkomst in uw achterhoofd. En natuurlijk kent u ook (h) uw eigen gemeente wel? In welke gemeente leeft u? Zijn er speciale trekken op te merken? Kent u hen die verdeeldheid aanstichten tegen de leer, en weet u ook waar de echt geestelijke mensen wonen? Ezechiël had niet zo'n aardige gemeente: U leest ervan in 3:7-9; "Maar het huis Israels wil naar u niet horen, omdat zij naar Mij niet willen horen; want het ganse huis Israels is stijf van voorhoofd, en hard van hart zijn zij."

Ziet, Ik heb uw aangezicht stijf gemaakt tegen hun aangezichten, en uw voorhoofd stijf tegen hun voorhoofd. Uw voorhoofd heb Ik gemaakt als een diamant, harder dan een rots; vrees hen niet, en ontzet u niet voor hun aangezichten, omdat zij een wederspanning huis zijn". Misschien denkt u veel te goed over uw gemeente. Of ook te slecht. Jesaja moest later veel spreken tot mensen, die zich ongetroost voelden en dat gaf hem aanleiding tot een rijke belofteprediking. Of woont u in Berea (Hand.17:10v)? In ieder geval moeten we niet denken dat alle gemeenten gelijk zijn en dat het overal wel wat is. Er is zeker ook verscheidenheid. Heb daar wel oog voor.

Ik hoor u verzuchten dat dit onmogelijke eisen zijn. En daarin sta ik naast u. Hieraan kunnen wij niet voldoen. Als we dan ook maar niet gaan denken dat ons niveau nu eenmaal niet hoger kan worden opgetrokken. Gods Woord spoort ons aan tot meer.

Er zijn immers ook voor de ambtsdrager beloften? Juist wie eigen zwakheid en schuld kent, leert bidden om die wijsheid, die God mildelijk geeft zonder verwijt. "Indien iemand van u wijsheid ontbreekt....". De ambtsdrager, die eigen gebrek en schuld verstaat, heeft iets voor. Deze wijsheid zal hem gegeven worden, zo zegt de Heere. Daar moeten wij terecht komen. De Heere Jezus noemt Zichzelf in het OT (Spreuken) de opperste Wijsheid. Hij is gegeven tot "onze hoogste Profeet". Ik kan niet uitgaan van eigen inzichten. In de weg van het gebed gaan we iets leren van de verborgen raad en wil der verlossing. Vreselijk als de ambtsdrager daaraan geen behoefte en kennis aan heeft. Beseffen we toch onze kleinheid, zoals Gideon dat wist. We zijn ook maar Galileërs, die de spot opwekken van de wijzen en ver-

standigen. En geldt ook niet de belofte dat de Heilige Geest in al de waarheid leiden zal? Gelegenheid tot scholing en onderwijs is er genoeg. De bronnen zijn voorhanden. We mogen niet jammeren over de zware opgaven terwijl de Heere al Zijn hulp en bijstand aanbiedt. De Heere roept geen grote mensen, die iets te betekenen hebben. Er kan een gevaar schuilen in het zoeken van deskundigheid in de kerk. Als deze deskundigheden gaan heersen op de kansel en in de kerkenraad, kunnen juist geestelijke lijnen gaan ontbreken. Hoe velen klagen al niet over het gebrek daaraan in onze vergaderingen.

Toch, u hebt een zware roeping en een onvervulbare plicht. We zullen het nooit bereiken. We zijn en blijven een menskind. En de Heere weet dat toch ook van de Zijnen. Hij gebruikte niet alleen een held als Paulus, maar evenzeer een Timotheus, die te worstelen had met heel veel aanvechtingen en zwakheden. Zeker heeft Timotheus zijn werk soms wel zuchtend verricht. En zo mogen we er wel eens aan denken dat onze ambtsbroeders een drukkende last voelen op de schouders. De gemeente beseft dat maar te weinig. Dat doen we zeker niet als we hen ook nog eens bedelven onder een laag van kritiek en verachting. Paulus schreef aan Timotheus: "niemand verachte uw jonkheid...." Heel wat ambtsdragers delen in verachting vanwege jonkheid of ouderdom, of vanwege gebreken en tekorten. Misschien mag ik in dit verband dan ook iets zeggen tegen u als lid van de gemeente. Hopelijk behoort u niet tot de betweters in de gemeente. Maar afgezien daarvan, het is een groot voordeel voor de gemeente als er, naast bekwame dienaren in de bank, ook vaders en moeders in de genade zijn, die de kerkenraad steunen met gebed en goede raad. Bent u in uw gemeente een Aquila of een Priscilla, die de dienaren de weg bescheidenlijker kunnen uitleggen? Is er een Apollos, machtig zijnde in de Schriften? Dat is toch het ambt aller gelovigen. Dat ligt op uw weg. Ik heb in mijn loopbaan niet zo heel veel gedaan aan documentatie en archivering. Toch heb ik een redelijk aantal foto's in mijn bezit van mensen, die me bijzonder dierbaar waren in de gemeenten die ik gediend heb. Geestelijke mensen, die leiding en raad konden geven aan jonge mensen, die rondliepen met vragen. In de meeste gemeenten vertelden ze me over mensen, die in verleden dagen in het hele dorp bekendheid hadden omdat ze in eenvoud en liefde de Heere mochten dienen. Ze stonden in een goede reuk. In Middelharnis was er in die dagen een bepaalde kring van hen, die diepere geestelijke inzichten hadden dan de overige leden

en ze waren van betekenis voor de gemeente, ook voor mij. De kerkenraad stond er niet alleen voor. Het waren medestrijders aan de troon der genade. In plaatsen als Bunschoten en Urk kon je schriftgeleerden ontmoeten in de goede zin des woords. In Harderwijk was het de generatie Petersen, die naast liefde tot de kerk ook verbondenheid toonde met de prediking. En in Utrecht waren er, midden in de moderne stad, toch ook meerderen die de kern van de gemeente vormden; ik denk dan aan allerlei mensen, die nog spreken na hun dood. Vanuit de jongste geschiedenis noem ik liever geen namen, omdat ik anderen zou dreigen te vergeten. Zelfs in de kleine gemeente Nijkerk waren er die een steun waren voor predikant en gemeente.

Is dat nog zo? Voelen onze broeders in de raad zich gesteund door kinderen Gods, die het ambt aller gelovigen beoefenen?

Ik vrees dat nu de kerkenraadsleden het vaak alleen moeten doen, zonder de steun van een biddende gemeente. Daar gaat men steeds meer over klagen. Korach en de zijnen mogen wel tot voorbeelden zijn, die als vergane schepen de koers voor de stuurder bepalen, ook nu. Het kan geen teken van leven zijn, als een gemeente niet eens meer tweetalen kan samenstellen bij de verkiezing.

Vragenrubriek

De hoofdbedekking.

Nu, vooruit dan maar. Dan zal ook ik maar weer eens wat schrijven over het hoedje in de kerk. Het is al enige tijd geleden dat daar een vraag over werd gesteld. Ik had toen niet zo veel zin om er op in te gaan. Tot even later ongeveer dezelfde vraag werd gesteld: wat staat er nu in 1 Korinthe 11? Daarna kreeg ik een berichtje van een vrouw die lange tijd recalcitrant geweigerd had met gedekt hoofd de eredienst bij te wonen, maar die dat nu anders was gaan zien. Ook kreeg ik een vraag of de vrouw ook thuis met gedekt hoofd moet bidden. En of de opdracht het hoofd te dekken alleen geldt voor getrouwde vrouwen.

De vraag wordt soms ook wel verlegd gesteld. Zo in de trant van: nu ja, het is dan wel geen "hoofdzaak", maar toch wil ik graag weten hoe we er nu over moeten denken. En dan zijn er ook nog de wanhopige moeders die met onwillige dochters te maken hebben. Om tenslotte van de altijd weer terugkerende vraag op catechisatie maar te zwijgen: waarom moet een vrouw bij ons een hoed op? In die en die kerk hoeft dat niet hoor!

Enkelen moeten alles gaan doen voor allen. Zo mag het in de kerk toch niet gaan? Titus moest van stad tot stad ouderlingen aanstellen. Hoe moeten we dat in de toekomst gaan doen, als er geen kandidaten schijnbaar meer voorhanden zijn? Er zal ook daarin een andere mentaliteit moeten ontstaan. U weet dat een mentaliteitsverandering een ander woord is voor bekering? U kunt zeggen dat u geen tijd hebt, maar hebben die zittende broeders daar dan geen last van? Hier zit meer aan vast dan ik nu zeggen kan. Maar we denken en bidden hierover na.

De ambtsdragers zijn druk met hun huisbezoek. Want er zijn nog zoveel andere kerkelijke plichten die gedaan moeten worden in de gemeente. Zou het trouwens met die andere bezigheden wat minder mogen zijn, als u denkt aan de volle agenda's van de kerkenraadsvergadering? Waar zijn we dan soms druk mee, een hele avond, terwijl we de klacht soms uiten, dat we aan de eigenlijke zaken niet toekomen? Ik heb natuurlijk met al deze zaken ook te maken gehad. Ik wist er ook soms geen weg mee. Toch noem ik het wel. Want een dorsende os mogen we ook in dit opzichten niet muilbanden. Helaas zijn dit soort muilbanden nog niet uit de handel.

P. Roos

Het einde in zicht?

Dat is kras gezegd. Om te schrikken. Misschien juist daarom zo verwoord. "Over tien jaar is de gereformeerde traditie opgehouden te bestaan onder jongeren." Zo luidt het bericht. En het lijkt betrouwbaar. Want het komt uit de pen van drs. H.J. van Wijnen, directeur van de HGJB, de jeugdorganisatie van de Gereformeerde Bond in de PKN. In het novemnummer van Kontekstueel. Iets ruimer geciteerd: "Onze jongeren zijn de afgelopen decennia in een rap tempo vervreemd geraakt van de inhoud van het gereformeerde belijden. In de geloofsoverdracht functioneert het gereformeerde belijden niet of nauwelijks. Er zijn diverse andere invloeden op de jongeren die minstens zoveel impact hebben op hun vorming. Mij bekruipt het angstige gevoel dat binnen een periode van een jaar of tien onder de hele generatie van jongeren onder de 20 jaar de kernwaarden van het gereformeerde belijden zo goed als zeker zijn verdwenen of niet meer als zodanig worden herkend."

Dat is een uitermate somber bericht. Het wordt hier gezegd over de jongeren in dat deel van de PKN dat bestreken wordt door de Gereformeerde Bond. En dat terwijl het respectabele doel van de Bond is: de verbreiding en verdediging van de waarheid – zeg: de gereformeerde leer – in de Protestantse Kerk. Nu blijkt dus haar eigen jeugd zich massaal van die waarheid af te wenden.

Zal het onder ons anders zijn? Ook onze kerken heten 'gereformeerd'. De naam is de identiteit. De naam is ook een program. Hoort bij het gereformeerd-zijn niet: steeds weer en steeds meer gereformeerd worden (ecclesia reformata, semper reformanda)? Maar wat nu als de jongeren het niet meer geloven: de belijdenis over de verdorvenheid van de mens, over de onvoorwaardelijke verkiezing tot zaligheid, over de persoonlijke verzoening, over het onweersaanbare werk van de Heilige Geest en over Gods bewaring van Zijn kinderen? Wat nu...

Van Wijnen schreef nog meer. Name-lijk over de oorzaken. Dan wijst hij niet naar de jongeren, maar naar de ouders. "Als we eerlijk zijn, moeten we constateren dat onze jongeren niet meer het goede voorbeeld krijgen. Heel veel ouders weten zelf ook niet meer wat de kernen van het gereformeerde belijden zijn. Hoe kunnen ze het dan voorleven aan hun kinderen?" Me dunkt, als de verstandelijke kennis van de waarheid zo ver weg is, hoe ligt het dan met het bevindelijke leven uit de Waarheid? We zullen ze toch geen leeg testament nalaten, die jongeren van ons?

J.M.J. Kieviet

alleen als slaaf, maar ook als broeder in de Heere. Ze behielden echter de plaats van meerdere en mindere. Zo hebben mannen en vrouwen hun eigen plaats. Dat verschil van plaats moet in de godsdienstige verrichtingen in het midden van de gemeente uitkomen, zo vervolgt de apostel. Door haar hoofd te bedekken moet duidelijk worden dat de vrouw in de man haar hoofd heeft en dat ook erkent! Zo heeft God het gewild en dat moet de vrouw nu ook willen. De engelen zien er op toe, hoe men zich in de eredienst gedraagt, zegt Paulus in vers 10. God op Zijn geduchte troon is heilig en de serafijnen rondom Zijn troon zijn ook heilig. En toch is er verschil. De serafijnen bedekken zich daarom met hun vleugels en erkennen God zodoende als hun Hoofd.

Wat wordt bedoeld als de apostel de hoofdbedekking "een macht" noemt? Het woord macht betekent bevoegdheid. De vrouw heeft niet alleen de plicht om haar eigen plaats in te nemen, maar ook de bevoegdheid. Zij krijgt niet minzaam van de man een (lagere) plaats aangewezen, maar ze krijgt een eigen plaats van Christus aangewezen! En als Christus je een plaats wijst in Zijn Koninkrijk, is dat altijd een ereplaats. Ook de vrouw is lid van de gemeente van Christus en krijgt zo de bevoegdheid om de Heere te dienen op haar eigen plaats.

Dat we bij hoofdbedekking niet aan lang haar hebben te denken, moet duidelijk zijn, alleen al op grond van vers 5. Zidelings willen we er even op attenderen dat de Schrift het als lelijk bestempelt, als een vrouw kort haar heeft. Natuurlijk kunnen we ook gaan twisten over de vraag: wat is lang en wat is kort? Maar zien we vandaag de dag niet duidelijk dat men het door God gewilde onderscheid tussen man en vrouw aan het uitbannen is? Man en vrouw gelijk! En dat komt uit in kleding en haardracht. Ik wil niet wettisch zijn, maar ik wil nog minder tegen de Heilige Schrift ingaan. En de haat tegen de orde die God ons voorschrijft, is de drijfveer van het emancipatiestreven.

Maar, zo wordt wel gezegd, moet het dan persé een dure hoed van 150 euro zijn? Iemand zei: een hoofddoekje is toch ook goed? Nou, een hoofddoekje is goed als moeder op een winderige dag de straat oversteekt om de krant bij de overburen te brengen. Maar in Gods huis verschijnen we in feestkledij. Of is de zondag geen feestdag? En op de werkdagse feestdag moet Gods eer gezocht worden, ook dat. Als we er een pronkvertoning van maken, een kleding- of een hoedenshow, dan hebben we alleen onze eigen eer maar op het oog. Als je nou zo arm bent als die Roemeense

christin, dan kun je die hoofddoek wel verklaren. Maar als je gerust 500 euro voor een week vakantie uitgeeft, hoeft de hoed die je in Gods huis draagt geen lorretje van 20 jaar oud te zijn.

En dan nog eens wat, en dan stop ik: Als je in de gelegenheid bent om lopend naar de kerk te gaan, zet je hoed dan thuis al op en loop ermee over straat. Ik weet het wel, als ik hartje zomer naar de kerk toe loop en ik kom mensen in badkleding tegen, op weg naar het strand, dan voel ik me soms wel een beetje lopen. Maar het is de omgekeerde wereld! Als men zich niet schaamt om halfnaakt over straat te lopen, moesten wij ons niet schamen om in feestkledij naar Gods huis te wandelen.

Tenslotte: laat het ons er toch vooral om gaan om straks met Paulus "de kroon der rechtvaardigheid" te mogen dragen, de eerkroon! Wat heeft dat niet ge-

kost! Vorige week sprak ik nog iemand die zich verontschuldigde dat ze geen hoed zou dragen in de kerk: ik kan het niet op mijn hoofd verdragen, zo zei ze. Nou ja, dat kan natuurlijk voorkomen! In geval van ziekte of zo. Verder weet ik dat niet zo. Maar ik moest toen wel even denken aan die doornenkroon die ruw op het lieve hoofd van Sions Koning werd gedrukt. De schurken! Ze hebben Hem aan het kruis alles afgenomen, alles! Maar die doornenkroon lieten ze zitten. Ze mochten zich eens bezeren aan die scherpe doornen, weet je. Wat zijn we toch voorzichtig en wat houden we toch veel rekening met onszelf. Maar die ellendige kroon van mijn Meester is de prijs voor mijn erekroon. Ik denk dat ik, mocht mij die eer te beurt vallen, die kroon zal werpen aan Zijn voet! Want Hij is het Hoofd!

K. Hoefnagel

Bijbelstudie

REHABEAM - 3

1 Koningen 12:12-20;
2 Kronieken 10:12-19

De drie dagen van het beraad zijn om. Opnieuw is er een samenkomst in Sichem. Met spanning ziet het volk uit naar het antwoord dat Rehabeam zal geven op de vraag die hem gesteld is. Zal hij toegeven? Kunnen ze straks een beetje ruimer ademen? Of is de nieuwe koning van plan door te gaan in de lijn van zijn voorganger? In dat laatste geval zouden er wel eens ingrijpende dingen kunnen gaan gebeuren. Er zit dus best een groot stuk spanning in de lucht. Iedereen voelt dat.

Stel het u maar zo voor dat er een grote stilte over de vergadering komt zodra ze zien dat Rehabeam het woord wil nemen. Wat zal hij zeggen? Welnu, ze behoeven niet lang te wachten. Hij houdt zijn gehoor niet een hele tijd bezig met allerlei diplomatieke uiteenzettingen, waar mensen alleen maar ongeduldig van worden. Ze kunnen het aan de gezichtuitdrukking van Rehabeam trouwens ook al zien. De toon waarop hij begint te spreken liegt er evenmin op. Nee, ze moeten niet rekenen op inwilliging van hun wensen. Ronduit geeft de koning dat ook te kennen. Het antwoord van Rehabeam kan niet anders getypeerd worden dan als een hard antwoord.

Een hard en dwaas antwoord

Zonder zich verder te bekommeren om wat de senioren hem aangeraden hebben stelt Rehabeam zich helemaal op

achter het advies van de junioren. En zo horen de mensen hem zeggen: 'Mijn vader heeft uw juk zwaar gemaakt, maar ik zal boven uw juk nog daartoe doen; mijn vader heeft u met geselen gekastijd, maar ik zal u met schorpioenen kastijden'. Lastenverlichting? Geen sprake van! De lasten zullen nog een beetje zwaarder worden! En als men zich niet schikken wil in die nieuwe situatie dan zullen ze het weten. Eventueel verzet zal er dan uitgeslagen worden.

Een hard antwoord. Zo noemt de Bijbel het. Ook een dwaas antwoord. Wat moet die Rehabeam een verwaten man geweest zijn. Wat een kortzichtig mens ook. Zonder enig invoelingsvermogen. Heeft hij dan niet door dat de sluimerende geest van verzet op deze manier helemaal wakker gemaakt wordt? Heeft hij ook helemaal geen idee van wat het theocratisch koningschap in Israel inhoudt? Dan wist David het beter. En Salomo wist het ook beter, althans in theorie. Van hem zijn immers de woorden: 'Een zacht woord keert de grimmigheid af; maar een smartend woord doet de toorn oprijzen' (Spr. 15:1).

Hier ontmoeten we dan een mens die uit zelfverheffing en machtswellust alles en iedereen aan zijn eigen lusten wil opofferen en die in zijn verblindheid alle contact met de werkelijkheid is kwijt geraakt. Rehabeam is een mens die overgegeven wordt aan de dwaasheid en verblindheid van zijn eigen hart.

De jongere raadgevers wier advies Rehabeam kennelijk zonder enige verandering heeft overgenomen zullen in hun hart de koning hebben toegejuicht. Goed zo, leer het volk maar eens een les! Wie denken ze trouwens dat ze

zijn? Verbeelden zij zich dat ze wat hebben in te brengen? Maar intussen hebben de senioren hun hart vastgehouden. Die hebben onmiddellijk aan gevoeld dat dit vragen om moeilijkheden is. Dit moet wel verkeerd aflopen. En ze hebben zich vertwijfeld afgevraagd hoe dit alles heeft kunnen gebeuren? En dat vragen wij ons ook af.

Reactie

Op die vraag geeft de Bijbel zelf een antwoord. Vs. 15 zegt ons dat deze omwenteling van de Heere was. En dan wordt verwezen naar een gebeurtenis, nu al weer een aantal jaren geleden; een gebeurtenis die we beschreven vinden in 1 Kon. 11:26-40, waar we lezen van een ontmoeting tussen de profeet Ahia en Jerobeam. In die ontmoeting heeft Ahia aan Jerobeam het Woord Gods doorgegeven en dat Woord hield in dat het rijk van Israël gescheurd zou worden en dat Jerobeam koning zou worden over tien van de twaalf stammen. Zo had de Heere besloten en daarvoor had Hij goede gronden.

Staat u mij echter toe, dat ik op deze kant van de zaak - de kant van Gods soeverein bestuur en de beslissingen die Hij daarin vrijmachtig neemt en uitvoert - op dit moment niet verder inga. In het volgende gedeelte in zowel 1 Kon. 12 als 2 Kron. 11 komt dit aspect opnieuw aan de orde; als we daar aan toe gekomen zijn, hoop ik op dit aspect nader in te gaan. Voor nu willen we ons beperken tot het aspect van de menselijke verantwoordelijkheid. De verantwoordelijkheid van Rehabeam en die van het volk onder leiding van Jerobeam. Want die kant is er zeer zeker ook.

Groot is de teleurstelling bij het volk. Maar ook de verontwaardiging. Ze voelen het als een miskenning van hun niet onbillijke wensen. Nee, van deze koning hebben ze niets goeds te verwachten. Onder hem willen ze dan ook niet leven. De conclusie wordt getrokken: Met Rehabeam en het huis van David hebben we niets meer te maken. We scheiden ons af.

De woorden die gebruikt worden om de keus tot uitdrukking te brengen zijn al vaker gehoord. Het is een soort revolutie-lied. In Davids tijd was er een zekere Seba (2 Sam. 20). Ook hij pleegde opstand. Die liep weliswaar op niets uit, maar het lied dat hij zong is in de geest van velen onder het volk blijven voortleven. Hier wordt hetzelfde gezegd: 'Wat deel hebben wij aan David? Ja, geen erve hebben wij aan de zoon van Isai; naar uw tenten o Israël'.

Niets meer willen ze te maken hebben met David en Juda. Al veel te lang heeft de stam van Juda in Israël een dominerende plaats ingenomen. Dat is vanaf nu

voorbij. Laat het huis van David maar voor zichzelf zorgen.

Zo wordt de scheur getrokken. Wat onder David was opgebouwd en onder Salomo was geconsolideerd is gebroken. Radicaal gebroken. Begrijpelijk? Enerzijds wel. Het was ook tergend en krenkend wat Rehabeam deed. Maar was deze reactie nu de enige die hen overbleef? Is dit gedrag gerechtvaardigd? Beseffen ze feitelijk wel wat ze doen? Als ze zich van David afscheiden, scheiden ze zich dan niet tegelijkertijd van Gods beloften aan Davids huis af? Erger nog, scheiden ze zich dan niet tevens van Christus af, van Wie beloofd was dat Hij uit het huis en geslacht van David geboren zou worden?

Helaas, ze zullen het zich toen en daar niet gerealiseerd hebben, maar door deze impulsieve daad hebben ze voor zichzelf de weg geblokkeerd waarlangs ze in de beloften Gods zouden hebben kunnen delen. Beloften die op het allernauwst aan David en zijn huis waren verbonden. De Messias zou Davids Zoon zijn. Maar van Hem hebben ze zich hier afgewend. Hoe kwam dat?

De oorzaak lag hierin dat ze wel aandacht hadden voor stoffelijke en aardse zaken, maar de geestelijke dingen lagen een heel eind buiten hun horizon. Daarvoor was geen oog want daarvoor hadden ze ook geen hart. Wat God beloofd had en wat Hij in de vervulling van Zijn beloften onder het volk wilde realiseren en wat ook voor de komende generaties van het grootste belang zou zijn telde bij de meesten onder het volk niet meer mee. Wat kortzichtig! Wat uitermate dwaas! Op deze manier levert het volk het nageslacht uit aan nog grotere blindheid en geestelijke duisternis.

Ja, zo gaat het vaker. Als we zelf geen belang meer hebben bij Gods Woord en Zijn Christus dan gaan we ook denken dat ons nageslacht er geen belang meer bij heeft. En we nemen beslissingen die ook voor dat nageslacht desastreus zijn. Dat is een van de intens verdrietige gevolgen van de kerkverlating van velen. Laat ieder zich trouwens eens afvragen van hoeveel waarde hij Gods beloften acht en wat die in zijn leven betekenen?

De scheuring een feit

Had Rehabeam deze reactie verwacht? Het heeft er alle schijn van, dat hij hier toch niet echt op berekend was. Hij doet althans nog een uiterste poging om de gemoederen te kalmeren. Hij stuurt een oude dienaar, die ook al onder zijn vader Salomo en onder zijn grootvader David dienst gedaan had, naar het volk toe om te bemiddelen en zo het dreigende onheil af te wenden. Maar als hij gedacht heeft dat deze man Adoram wel in staat

zou zijn om olie op de golven te gooien, dan heeft hij wel helemaal verkeerd gedacht. Deze man, hij mag dan een lange staat van dienst hebben, is nota bene juist de man bij wie ze de dure belastingen moesten afgeven. En ook toen al hadden de mensen niet veel op met het ministerie van Financiën.

Arme Adoram, dienaar van de kroon. Op zijn oude dag moet hij op een weinig eervolle manier zijn aardse leven beëindigen. Hij sterft onder de stenen die het getergde volk op hem laat neerregenen. Zo vloeit er dus ook nog bloed. En als dat eenmaal is gebeurd, richt zich de woede van het volk tegen Rehabeam zelf. Ook hij moet sterven. Rehabeam merkt het en in allerijl klimt hij op een wagen om zich via de vlucht aan het gevaar te onttrekken. Wat de dag van zijn inhuldiging als koning over heel Israël had moeten zijn wordt de dag van een smadelijke afgang.

Tien stammen blijken voor Jerobeam te kiezen. Hem maken ze koning. Naar hun oordeel is hij de geschikte kandidaat, die zijn sporen verdiend heeft. En Rehabeam houdt maar twee stammen over, die van Juda en zoals uit vs. 21 blijkt, die van Benjamin. Met het tussen de gebieden van de beide stammen in gelegen Jeruzalem.

Zo horen ze voortaan bij elkaar: Juda en Benjamin. Eigenlijk was dat al veel eerder zichtbaar geworden. Toen Jozef onderkoning van Egypte was en zijn broers in Egypte gekomen waren om koren te kopen deed zich de situatie voor dat de beker van Jozef gestolen bleek. Hij werd teruggevonden in de zak van Benjamin en daarmee was Benjamin aangewezen als de schuldige. En toen was het dat Juda de belofte die hij aan zijn oude vader Jacob gedaan had ging inlossen en optrad als borg voor Benjamin (Gen. 44). Toen was de band in feite al gelegd. En ook nu, in dit crisissuur van Israëls geschiedenis, blijkt die band te blijven. We stonden er al even bij stil, dat het volk dat zich van David huis en ten diepste ook van Davids Zoon afkeert, een grote verantwoordelijkheid draagt. De Heere mag deze scheuring dan gewild hebben, maar wat de tien stammen deden was zonde en voor die zonde blijven ze aansprakelijk.

Maar ook Rehabeam draagt een grote verantwoordelijkheid. We zagen een vorige keer al, dat hij wel zijn verschillende raadgevers consulteerde, maar dat we nergens lezen, dat hij ook de Heere om raad gevraagd heeft. Kan het dan wel goed gaan? Natuurlijk niet. Maar ook de motieven waardoor Rehabeam zich heeft laten leiden deugden niet en dat heeft zijn verantwoordelijkheid nog vergroot. Hij wil niet dienen, maar alleen gediend worden. De mensen zijn er voor

hem en hij is er niet voor de mensen, zo is zijn gedachtengang. Zijn eigen ik staat nog helemaal centraal. En dan komt het tot dit gedrag.

Rehabeam is in dit opzicht niet de enige. Dit soort houding komt vaker voor. Anders was bijvoorbeeld de waarschuwing van de apostel Petrus onnodig geweest. Ik doel op de woorden in 1 Petr. 5: 2 en 3, waar de ouderlingen der gemeente vermaand worden om de kudde Gods te weiden en er opzicht over te hebben, maar dan wel op de goede wijze. Dat is 'niet uit bedwang, maar gewillig; niet om vuil gewin, maar met een volvaardig gemoed; niet als heerschappij voerende

Waar is ons kind?

Een reactie op een reactie.

"Ds. Kempeneers heeft over een gevoelig onderwerp geschreven. Ik meen dat de weg die hij wijst een goede, bijbelse weg is. Ze is geheel in de lijn van de Dordtse vaders. (...) Ik wens dit boekje in de handen van velen. Vooral van bedroefde ouders. Opdat ze zullen ervaren dat bij de Heere milde handen en vriendelijke ogen van eeuwigheid zijn." Deze woorden waren midden vorig jaar te lezen in de kolommen van ons blad. Ze maakten onderdeel uit van een bespreking van mijn hand van het boekje van ds. M.A. Kempeneers "Waar is ons kind?" Zoals bekend bevat dat boekje een pastorale verhandeling rond het overlijden van jonge kinderen.

Ook in *De Saambinder*, het wekelijkse orgaan van de Gereformeerde Gemeenten, is aan het geschrift van ds. Kempeneers aandacht gegeven. Dat gebeurde onlangs zelfs in zes uitvoerige artikelen. De schrijver is ds. A. Schot te Nunspeet. De conclusie die deze recensent trekt, is een andere dan de mijne. Aan het slot van zijn laatste bijdrage schrijft hij: *"Mij bekruipt bij het lezen van dit boekje het gevoel dat de grenzen der verborgen dingen wordt overschreden. (...) Ons past grote voorzichtigheid. Daarom blijven er bij mij persoonlijke en pastorale vragen na het lezen van dit boekje."*

Het is het goed recht van deze 'gergem-dominee' om een kritische – en op diverse punten afwijzende – reactie op een boekje als dit te geven. Toch levert de wijze waarop hij dat heeft gedaan bij mijzelf en bij anderen flink wat vragen op. Zelfs ben ik ervan overtuigd dat hij aan ds. Kempeneers en aan diens intentie geen recht heeft gedaan. In het vorige nummer van *Bewaar het Pand* besteedde ds. P. Roos een breed artikel aan de recensie van ds. Schot. Zijn reactie, in een waardige en evenwichtige toon gesteld, sneed naar mijn indruk

over het erfdeel des Heeren, maar als voorbeelden der kudde geworden zijnde'. Nog altijd actuele woorden.

Maar ook buiten het ambt komen egoïsten voor. Mensen bij wie alles om hun eigen ik draait. Van een ander uitnemmer achten dan zichzelf hebben ze blijkbaar nog nooit gehoord. Of, wel gehoord, maar zich er niets van aangetrokken. Dus is er van het beeld van Christus vertonen al helemaal geen sprake...

Nee, dan Hij die gekomen was niet om gediend te worden, maar om te dienen. Die zelfs Zijn ziel ook nog gaf tot een rantsoen voor velen....

P. den Butter

hout. Hij liet blijken de bedoeling van ds. Kempeneers goed begrepen te hebben. Die verdedigde hij ook. Tegelijkertijd probeerde hij zich ook in de bezwaren van ds. Schot in te leven. Hij trok zelfs, zo voelde ik dat aan, een extra mijl met hem op. Uiteindelijk probeerde hij beide visies met elkaar te verbinden. Omdat ikzelf achter ds. Kempeneers' boekje ben gaan staan, zou ik aan de bijdrage van ds. Roos graag nog enkele overwegingen willen toevoegen.

conclusies

Waar spreken we over? Over het antwoord op de vraag: "Waar is ons jonggestorven kind?" Dat is een tere vraag. Ouders die deze vraag stellen, voelen niet alleen het verdriet om het sterven van hun kind. Maar ze tobben daarnaast met de prangende vraag naar de eeuwige staat van hun gestorven kindje. Volgens ds. Kempeneers geeft de Bijbel deze lijn aan: *"al zijn ze strafwaardig vanwege de erfzonde, het verbond mag voor de jonggestorven verbondskinderen als genoegzaam voor hun zaligheid geacht worden."* Deze overtuiging stemt overeen met de gedachten van de meeste oude schrijvers. De contraremonstrantse dominees uit 1611 zeggen hierover: *"Voor Gods uitverkoren kinderen zijn te houden, niet alleen de volwassenen die in Christus geloven, maar ook de kinderen van het verbond, zolang zij in hun daden het tegendeel niet bewijzen. Daarom hebben gelovige ouders, wanneer hun kinderen in hun kindsheid komen te sterven, geen oorzaak om aan de zaligheid van hun kinderen te twijfelen"* [43]. In deze lijn hebben ook de vaders van de Nationale Dordtse Synode zich uitgesproken. Zie hiervoor Dordtse Leerregels I, 17. Dit is de lijn die ook ds. Kempeneers in zijn boekje trekt. Deze interpretatie van de Bijbel op dit punt heeft dus oude papieren. Godzalige theologen hebben deze troost persoonlijk ervaren en ze ook als Gods getuigenis

gepreekt. Omdat volgens hen de Heere ons dat in Zijn Woord heeft bekend gemaakt.

Wie deze lijn weerspreken wil, mag dat gerust doen. Maar die moet wel weten waar hij aan begint. De bijbelse en theologische gronden van een tegen-gestelde visie zullen toch wel aangegeven moeten worden. Maar daarvan is in al die zes artikelen geen zweem te bespeuren. Ook de eigen visie, inclusief de eigen interpretatie van de belijdenis, ontbreekt geheel. Ds. Schot kiest een andere methode. Het is de methodiek van de snijtafel. In zijn zes grote artikelen fileert hij het boekje waar hij maar kan. Al suggererend en concluderend worden er dingen uitvergroot, daarmee tot gevolgtrekkingen komend die overduidelijk zo niet bedoeld zijn. En behoudens enkele lovende woorden is het een onwelwillende en onbillijke bespreking geworden, die de dominee van Elburg ongetwijfeld diep heeft geraakt.

Maar niet alleen hem. Want niet iedereen binnen de Gereformeerde Gemeenten is het met deze gang van zaken eens. 'Zo behandel je een broeder niet', aldus een collega-predikant. Bovendien werkt deze recensie in de Gereformeerde Gemeenten ook verwarrend. Ik weet van een aantal predikanten dat ze het boekje in hun gemeente hebben aanbevolen en besproken. Iemand zei: "Het heeft vruchten afgeworpen en troost gebracht." Ik weet dat ds. Kempeneers over zijn boekje lezingen heeft gegeven voor *De Vluchtheuvel*, de stichting voor sociaal-maatschappelijk werk van de Gereformeerde Gemeenten, voor Gereformeerde Gemeente-scholen heeft hij gesproken, etc. Al deze mensen worden door *De Saambinder* in de kou gezet. Want er wordt wel kritiek gegeven, maar een bijbels, confessioneel en kerk-historisch gefundeerd alternatief wordt niet gegeven.

Daarenboven: het is een verwijtbare lacune dat ds. Schot de oudvaders totaal onbesproken laat. Terwijl ds. Kempeneers weergeeft dat hij zich juist door uitspraken van oudvaders in deze materie is gaan verdiepen en onderzoek heeft gedaan naar de betekenis van DL I, 17. De vaders waren zo ruim en zo troostvol in hun spreken. En ze wezen zo zuiver het vaste verbond Gods als grond voor de troost aan. Maar ds. Schot gaat hier totaal aan voorbij. Hij stelt veel vragen aan ds. Kempeneers. Diezelfde vragen stelt hij in feite ook aan de belijdenis en aan de oudvaders. Het antwoord erop blijft hij echter schuldig.

motief

Wat is de drijfveer van ds. Schot geweest om zijn Veluwse collega op deze

wijze af te serveren?, nota bene een broeder die een kwartiertje rijden van hem af woont, direct bereikbaar voor een collegiaal gesprek... Wat was het motief? Me dunkt nog steeds en weer opnieuw het vijanddenken dat koste wat kost in stand moet blijven. Het hoge woord moet er maar uit: de zogenaamde *drie-verbondenleer*. Wat uit christelijke gereformeerde hoek komt, al heet het dan *Bewaar het Pand*, is bij voorbaat verdacht. En het kost kennelijk weinig moeite om met dit in het achterhoofd selectief te lezen en te beoordelen. De stok ligt al gereed. Al meerdere keren bleek het. En nu opnieuw.

Ik zal de eerste zijn – en ik sprak het eerder uit – die erkent dat er binnen onze kerken een verbonds-automatistische lijn te constateren is. Het is met pijn gezegd. Ik zal ook de eerste zijn die durft uit te spreken dat een bepaald functioneren van de aangehangen verbondsvisie daaraan mede debet is. Ongetwijfeld. Helaas. Maar dat laat onverlet dat publicaties uit onze kerken aan niets meer en minder dan aan Schrift en belijdenis dienen te worden getoetst, onbevooroordeeld. En deze toets kan het boekje van ds. Kempeneers zeker doorstaan. Gevoegd daarbij de tere en zeer betrokken toon waarin het is gesteld. Dat alles had een heel andere bespreking moeten opleveren. Mag ik het in de richting van de Gereformeerde Gemeenten vragen: ga niet bij voorbaat uit van een onschrijfbaarlijk verbondsoptimisme. Lees het niet waar het niet staat...

Gevraagd naar een weergave van zijn verbondsvisie zal ds. Schot ongetwijfeld wijzen op het boek van de 18^e-eeuwer Thomas Boston *Het Verbond der genade*, de klassieke weergave van de zogenaamde *twee-verbondenleer*. Het is een geschrift waaraan ook ik me zeer verbonden weet; hetzelfde geldt ongetwijfeld van ds. Kempeneers. De theologische visie van deze Schotse prediker stond echter een ruime opvatting aangaande de troost uit Gods verbond niet in de weg. Daarin was hij voor zichzelf en voor anderen mild en ruim. Hij dacht groot van Gods genade.

Thomas Boston - samen met zijn chronisch depressieve vrouw heeft hij ontzaglijk huiselijk leed moeten ervaren. Zes van hun kinderen moesten ze vroegtijdig naar het graf dragen. Het was een smartelijke weg voor deze ouders, maar ook een weg van troost, zo lees ik in Bostons levensgeschiedenis. Waar aan ontleenden Boston en zijn vrouw deze troost? Hij heeft er vrijmoedig getuigenis van afgelegd: aan het vaste verbond Gods. Na het sterven van zijn kleine Katharine, nog maar acht maanden oud, schreef hij: *"Ik heb nooit eerder*

dan toen zulk een troostelijk gezicht gehad op de beschikking van God over onze kinderen. Ik zag dat de Heere vrij is in het handelen met onze kinderen, anders dan tot onze tijdelijke troost. Hij nam het grootste deel van mijn kinderen tot Zich in hun kindsheid, zodat zij niet tevergeefs in de wereld gebracht zijn. Ik zag redenen de Heere te danken, dat ik vader was gemaakt van zes kinderen, die nu in het graf liggen en in het bezit waarvan ik mij slechts een korte tijd mocht verheugen. Maar niemand van

hen is verloren gegaan. Ik zal ze allen weerzien in de dag der opstanding. Die zin in het verbond 'en uws zaads God' was mij zoet."

In het genadeverbond vond Boston, ook met betrekking tot zijn kinderen, troost en vastheid. Zo kon hij ook andere gelovige ouders tot troost zijn. Zo was zijn theologie, zo was zijn leven, zo was zijn pastoraat. Er is nog veel van te leren...

J.M.J. Kieviet

Sprekend verleden

JODOCUS VAN LODENSTEIN

Levensloop

Jodocus van Lodenstein is een duidelijke vertegenwoordiger van de Nadere Reformatie. Hij leefde van 1620-1677. Hij roept de vervallen kerk van Nederland op tot bekering. Vaak citeert hij Willem Teellinck. Op 7 januari 1584 werd hij in Delft geboren. Hij stamt uit een oud en aanzienlijk geslacht. Zijn vader is enige tijd burgemeester van Delft geweest. Zijn moeder was van aristocratische komaf. Jodocus van Lodenstein is altijd ongehuwd gebleven. Hij studeerde in Utrecht, daarna in Franeker in het bijzonder om zich daar te oefenen in de oosterse talen. Al heel jong leidde hij een vroom leven. Het was zijn verlangen voordat hij predikant werd enige tijd in Engeland te verblijven om daar van dichtbij de puriteinse vroomheid te leren kennen ter navolging. Het kwam er niet van omdat de gemeente van Zoetermeer hem beriep en hij meende dit beroep niet te kunnen afwijzen. Lodenstein stond van 1644-1650 in Zoetermeer. Daarna werd hij predikant in Sluis, Zeeuws-Vlaanderen, waar Koelman had gestaan en afgezet was. Anderhalf jaar later werd hij in 1653 als predikant bevestigd te Utrecht. In het begin van maart 1677 werd Lodenstein ziek. Toen hij omstanders zag wenen zei hij: "ik lig als in de rozen." Toen hij al stervende was sprak hij: "Is dit sterven? Zo sterf ik wel gemakkelijk." Zijn laatste woorden waren: "Ik ben zeer vol gedachten." Op 20 aug. werd zijn stoffelijk overschot begraven in het familiegraf te Delft. Lodenstein heeft dus tot zijn dood toe op 6 aug. 1677 in Utrecht mogen arbeiden. Jarenlang heeft hij de gemeente van Utrecht als prediker en pastor gediend. In 1672 was er sprake van een korte onderbreking doordat de stad Utrecht veroverd was door de Fransen en Lodenstein als gijzelaar werd meegevoerd en enige tijd in het Rees in de Achterhoek heeft moeten doorbrengen. Lodenstein bleef van hieruit meeleven met het wel en wee

van de gemeente. Na een ballingschap van bijna drie maanden kon Lodenstein terugkeren naar Utrecht. Hij zag echter tot zijn droefheid dat de bevolking van Utrecht niet veel geleerd had van de Franse bezetting. In een preek zegt Lodenstein hierover het volgende: 'Helaas... men voelt geen pijn, men weigert de tucht aan te nemen, men maakt het aangezicht harder dan een steenrots, en men weigert zich te bekeren; dus blijft men arm en men handelt zottelijk.' In Utrecht behoorden tot zijn vrienden G. Voetius, J. van den Bogaart en aanvankelijk ook Anna Maria van Schuurman. Zo vormde Utrecht een belangrijk centrum van de Nadere Reformatie waarvan de invloed zich uitstreekte tot heel Nederland en daarbuiten. Lodenstein was door genade vroom in woord en daad en streed voor de vernieuwing van Gods Kerk. Veel preken van Lodenstein zijn uitgegeven. In zijn geschriften klinkt door de noodzaak van een nadere reformatie van de Gereformeerde Kerk of het Gereformeerde Christendom, zoals Lodenstein dat omschrijft. Bij Lodenstein treffen we deze gedachte aan, bijvoorbeeld in een preek over Ezech. 37: 7 en 8, dat de reformatie beperkt is gebleven tot een vernieuwing van de leer en niet is doorgezet tot een vernieuwing van het leven. De beleving van de leer had meer nadruk moeten hebben. Daardoor is reformatie deformatie geworden. Volgens Lodenstein is voortdurende reformatie nodig omdat wij nooit tot de volmaaktheid komen en men altijd nederwaarts zakt. Hij sluit zich aan bij J. Hoornbeeck die de kerk niet wilde noemen "reformata of gereformeerd, maar reformanda of te reformeren. Wat een zuivere Kerk zou dat worden, die altijd daarin bezig was!" Lodenstein ziet de goede werekn als vrucht van het ingeplant zijn in Christus. Lodenstein heeft ook veel gedichten gemaakt. Vaak deed hij dit op de zondag en beschouwde dat als ontspanning. Vandaar de titel van zijn bekende bundel: 'Uytspanningen.' In zijn gedichten vertolkte hij dezelfde boodschap als in zijn prediking. Ook

klinkt in zijn gedichten de geestelijke omgang met en vreugde in God door, waarbij het Hooglied hem tot een voorbeeld strekte.

Kerstpreek

Voor mij ligt het boek met preken van Lodenstein getiteld "De heerlijkheid van een waar christelijke leven uitblinkend en een godzaligen wandel." Onder deze woorden staat: 'Volgens het geestelijk licht des Evangelies, te zien in Jezus' heerlijk voorbeeld, nederige geboorte en armoede, om ons te wederbaren en rijk in God te maken. Begrepen in 16 uitgelezen kerkredenen, gepredikt door de zalige heer Jodocus van Lodensteyn in zijn leven vroom, wijs, getrouw en vermaard leraar te Utrecht.' We mogen deze maand de geboorte van Christus weer gaan herdenken. Daarom wil ik u iets doorgeven uit een preek van Lodenstein over Lukas 2:15-20. Lodenstein noemt vier kenmerken op van Gods kinderen. We lezen in dit gedeelte van de preek dan ondermeer: "Christus is in hen, en zij in Christus, zij zijn in Christus ingelijfd en ingedrukt, 1 Cor. 12:13. En kon men 't hart van een christen zien, ieder stukje als men 't in stukken sneed, zou Jezus in zich hebben. De gelovigen hebben Jezus in 't hart wonen en kunnen Hem nooit verliezen, heeft een gedaante in hen. Gal. 4:19 Mijne kinderen, die ik wederom arbeid te baren, totdat Christus een gestalte in u krijg. Dus worden zij gelijk Christus Zelf, hoe zouden zij dan anders doen kunnen, als die Jezus, Die in haar ziel ingedrukt is, ook nauw bewaren?" Even verder lezen we: "Die Christus recht in zijn hart gevoelt, overlegt gedurig die dingen, die Christus aangaan, als Maria, Lukas 1:29. Waarop de engel tot haar zei, vrees niet, want gij hebt genade bij God gevonden. Zij overleggen dat de ziel dringt in Christus, en dat noemt de kerk het opwekken van de Bruidegom. Immers zij hebben niet ontvangen de geest der wereld, maar de Geest Die uit God is, 1 Cor. 2:12 en 13. Opdat wij zouden weten, de dingen die ons van God geschonken zijn, die wij spreken met woorden die de Heilige Geest leert, geestelijke dingen met geestelijke woorden te samen voegende. Alle dingen onderzoekt de ziel, zij zoeken alles overeen te brengen door overlegging, want zij hebben eens wat gezien van Christus' heerlijkheid, en daarom willen zij al meer zien. Dat is het opwekken der liefde." Het slot van de preek luidt als volgt: "Die van Hem het hart ontvangen heeft, zal met dat geestelijke hart zijn dagelijks werk doen. De herders gaan naar hun werk. Allen die hier zijn, mogen welhaast naar huis gaan, en uw beroep waarnemen; maar hieruit zal blijken of gij Christus

ontvangen hebt in uw harten, of niet indien gij uw hart nog bezet en vervuld vindt met deze heerlijkheid. Paulus deed des Heeren werk, en ook zijn eigen werk, want hij maakte tenten. De eerste monniken kwamen ook samen om hun werken te doen en dan met elkaar te zingen en God te loven; met zulk een hart moet u het mede doen. U student, in uw studeren; advocaat in uw wetboek, predikant in uw prediken, en ieder in het zijne, moet zijn werk met zulk een hart doen. Dienstknechten moeten hun dienst waarnemen als voor de Heere Col. 3:23. In al uw doen en laten moet Gods eer uw hoogste streven zijn, 1 Cor. 10:3. Alles wat u doet, hetzij eten of drinken, doet het al tot Zijn eer met zulk een hart vol zijnde van de Heilige Geest; en zodanig moet uw ganse leven veranderd wezen, als Paulus zei, Gal. 2:19 Ik leef niet meer mijzelf, maar Jezus

Christus leeft in mij. 't Gehele leven was in Christus, en alles kwam Hem toe. Och, kon ik u nu zo dwingen om naar huis gaande Christus in uw hart te bewaren, Zijn Woord te overleggen, in uw ganse leven Hem te verheerlijken en ook in uw dagelijks werk geestelijke dingen te doen; hoe zou ik u dan verzekeren, gelijk ik u ook nu verzekeren kan, voor anderen niemendal, maar tot u, ware gelovigen, zeg ik: vrees niet, want heden is u geboren die grote Zaligmaker; u, en u alleen verkondig ik grote blijdschap. En die nu Christus dient, al is 't niet zo volmaakt als het wel betaamde, Hij zal u in genade aannemen, en in eeuwigheid met Zich nemen in de hemelen, om altoos bij de Heere te zijn, om God en het Lam alle lof, eer, heerlijkheid en dankzegging te brengen, tot in de zalige eeuwigheid. Amen."

A. van Heteren

De praktijk der godzaligheid

Het avondmaalsformulier (8)

"Opdat wij nu tot onze troost des Heeren Avondmaal mogen houden, is ons voor alle dingen van node: eerstelijk dat wij ons tevoren recht beproeven." Waarachtige zelfbeproeving: nodig! Onderzoek van mijn hart en leven: onmisbaar! Toetsing van mijn bestaan voor de Heere: mag niet uitblijven! Olevianus roept ertoe op aan het begin van het avondmaalsformulier. Hij is er duidelijk in en beroept zich op het Woord van God zelf: "De mens beproeve zichzelf en ete also..." Aanzitten aan de tafel des Heeren zonder eerlijke zelfbeproeving: het mag niet, het kan niet. Alle vanzelfsprekendheid moet hier uitgesloten zijn. Eerst voor de spiegel en pas dan aan de tafel. Dat is de orde, door de Heere Zelf ingesteld. Zo zagen we het de vorige keer. Laten we ondertussen niet vergeten wat het perspectief van deze voorbereiding is. Wat is het doel van dat alles? "Opdat wij tot onze troost (!) des Heeren Avondmaal mogen houden..."

troost

Het woordje 'troost' heeft in de belijdenisgeschriften en in de formulieren van de kerk der Reformatie een opmerkelijke plaats ontvangen. Niet alleen het sacrament van het Heilig Avondmaal maar ook dat van de Doop heeft de troost ten doel: "Opdat wij dan deze heilige ordening Gods tot Zijn eer en tot onze troost (...) uitrichten mogen..." En natuurlijk denken we direct aan de beginvraag van onze Heidelbergse Catechismus: "Wat is uw enige troost

in leven en in sterven." We bedenken daarbij dat Olevianus, de schrijver van het avondmaalsformulier, naar alle waarschijnlijkheid ook betrokken is geweest bij de totstandkoming van de catechismus. Uit alles blijkt: in het woordje 'troost' vat hij alles samen wat een mens nodig heeft om godvruchtig te leven en zalig te sterven. Niet voor niets verwijst zondag 1 in dit verband naar de woorden uit Romeinen 14: 8, de ontroerende belijdenis van de apostel Paulus: "Want hetzij dat wij leven, wij leven den Heere. Hetzij dat wij sterven, wij sterven den Heere. Hetzij dan dat wij leven, hetzij dat wij sterven, wij zijn des Heeren."

Het is niet alleen in de eerste zondagsafdeling dat de christelijke troost ter sprake komt. Nee, van het begin tot het eind wordt de boodschap van de catechismus gestempeld door de belijdenis aangaande de troost. Het is een troost die in het leven van Gods kinderen houvast biedt in de aanvechtingen van de boze. Houvast, uitzicht, toevlucht. Zo wordt in zondag 16 gevraagd naar de betekenis van Jezus' nederdaling ter helle. Het antwoord wijst op de zware smarten en de helse kwellingen die de Zaligmaker met name aan het kruis moest doorstaan, "opdat ik in mijn hoogste aanvechtingen verzekerd zij en mij ganselijke vertrooste (...) dat Hij mij van de helse benauwdheid en pijn verlost heeft." Het is een troost die opweegt tegen de boze bestrijdingen van de macht van zonde en dood. In de geloofsstrijd die Gods kinderen voeren tegen de duivel en zijn macht, mogen ze zich getroost weten door de wetenschap dat deze boze vijand al verslagen is door hun Heere, die

aan het kruis heeft uitgeroepen "Het is volbracht!" En Hij die zulk een macht in beginsel heeft vernietigd, zal niet rusten voordat al diens boze aanslagen ten einde zijn gekomen.

Opnieuw wordt over troost gesproken als in zondag 19 gevraagd wordt naar de inhoud van de belijdenis dat Christus wederkomen zal om te oordelen de levenden en de doden. "Wat troost u" dit aanstaande heilsfeit? Het antwoord is even ontroerend als vertroostend. Samengevat luidt het: "Dat ik in alle droefenis met een opgericht hoofd geen ander verwacht dan Hij die Zich voor mij in het gericht van God heeft gesteld. Hem verwacht ik als een Rechter uit de hemel, wanneer Hij mijn vijanden in de verdorpen zal werpen, maar mij en alle uitverkorenen voor eeuwig tot Zich nemen zal." Wel, als dit geen troost is. Gelijke tonen worden aangeslagen in zondag 22, waar gewezen wordt op de troost uit de hoop op de opstanding van het vlees en uit het uitzicht op het eeuwige leven. Hier heeft de troost eeuwigheids-perspectief. Het is, om het met Luther te zeggen, "getrooste vertwijfeling." Namelijk de troost die de Heere geeft in de oefening van het ware geloof, als Hij uitzicht geeft op Zichzelf – ondanks strijd van binnen en aanvechting van buiten. De troost die hier bedoeld wordt, is dus de wetenschap dat mijn leven voor tijd en eeuwigheid geborgen is. Ze is de geloofskennis dat de Heere mijn God is die voor mij zorgt, dat Christus mijn Zaligmaker is die mij kocht en die voor mij bidt en dat de Heilige Geest mijn Trooster is die in mij woont en die mij deelachtig maakt wat ik in Christus heb. Het is de troost die de Heere Zijn kerk geeft in de vergeving der zonden en het eeuwige leven. Troost in het geloofsvertrouwen dat niets mij zal kunnen scheiden van de liefde Gods in Christus Jezus. In de 16^e eeuw namen veel vervolgte aanhangers van 'de nye lere' de toevlucht naar Duitse steden als Frankenthal en Emden. Daar vonden ze een veilige woonplaats. Een toevlucht tot troost van deze ontheemden. Wel, over die troost is te lezen boven de deur van de Grote kerk te Emden:

*"Godts Kerck, vervolgt, verdreven,
Heft God hyer troost gegeven."*

tot troost

Het is met het oog op het ontvangen van troost dat de Tafel des Heeren wordt aangericht. En het is met het oog op het delen in die troost dat aangedrongen wordt op de zelfbeproeving. *"Opdat wij nu tot onze troost des Heeren Avondmaal mogen houden, is ons voor alle dingen van nade: eerstelijk dat wij ons tevoren recht beproeven."* Het geloof zal vaster en de troost zal echter zijn,

naarmate Gods kerk zich voor Zijn aanzicht op de ontmoeting aan Zijn tafel voorbereidt. Schijn en wezen in hun leven moeten onderscheiden worden, de zonden ontmaskerd en de onbekeerlijkheid gebeterd. En dat alles met het oog op de troost. "Daarheen wil Olevianus in het formulier de kinderen Gods brengen. De zelfbeproeving wordt naar de Schrift geleerd, niet om de troost te ont-nemen, maar om die troost te genieten. Dat kan best gaan langs een weg waarbij we alle valse troost moeten verliezen. Het kan best zijn dat die zelfbeproeving dan door de diepte heen gaat. Dat is niet om de Kerk van de troost te beroven, om van het rechte gebruik van het Avondmaal af te houden. Maar juist om ze die te schenken en ze tot het rechte gebruik van het Avondmaal te leiden" (ds. D. Rietdijk). Het is er de Heere om te doen dat de Zijnen de volle troost uit Zijn beloften en uit de tekenen daarvan ontvangen. Met het oog daarop moet alles uitgezuiverd zijn wat die troost in de weg kan staan.

Juist op de dag dat ik dit artikel schrijf, nam ik voor een ander doel de catechismuspreken van dr. H.F. Kohlbrugge nog eens ter hand, gebundeld in het boek *De eenvoudige Heidelberger*. Opnieuw troffen me de krachtige en tegelijkertijd zo troostvolle woorden uit zijn verklaring van de eerste Zondag. Met de weergave van iets daaruit besluit ik mijn bijdrage voor deze keer.

"Eigenlijk ligt de gehele troost van het Evangelie buiten ons. Zij is rondom ons, maar ligt toch buiten ons. En nu gaat het er om dat deze troost, die buiten ons ligt, ons inwendig vervulle met vreugde in de Heere. (...) Wat moet een mens die Gods eigendom is, staande houden; temidden van duizenden smarten, temidden van alles wat hem niet alleen voortdurend dreigt af te trekken, maar ook werkelijk aftrekt van de Levensbron? Het Woord moet hem staande houden, het Woord moet hem oprichten, het Woord moet hem door alles heendragen."

"Wat is uw enige troost? Deze vraag komt tot u, zoals gij ligt midden in uw dood. En deze vraag is een hoorn des overvloeds van zegen en van zaligheid voor dit leven. Maar er zit nog iets meer achter. (...) Waarom hoorde men vroeger zoveel van waarachtige bekeringen? Waar kwamen die mensen vandaan, die enkelen nog (hun aantal wordt almaar kleiner, ook in onze gemeente, de meesten liggen al op het kerkhof) van waar kwamen die profeten en profetessen die konden getuigen van Gods genadige erbarming? Mensen, die wisten: 'Dit is goed en dat is valse munt!' Van waar?

Waren zij niet geboren in de afgrond der verlorenheid, toen zij wegzonken voor Gods Wet?"

"Zie, kind!, zie, volwassene!, hier wordt u een volle korf met levensbrood en levenswijn geboden! Ze wordt echter alleen gereikt aan hem die uit de Wet zijn zonde leerde kennen, zijn zonde belijdt en betreurt, niet als zonde op zichzelf, maar als een vergrijp tegen de allerhoogste Majesteit, als een misdaad tegen de almachtige en alleen heilige God, die u gemaakt heeft en van Wie gij afhangt. Tegenwoordig grijpt men met zijn goddeloze, onreine handen in de korf der genade, zonder te belijden: 'Ik heb gezondigd', zonder dat men in het hart het wachtwoord heeft: 'Nee, nee, Gods wet moet blijven staan!'"

"Gij antwoordt: 'Ik heb geen troost.' 'Zie', zegt de vraag, 'gij hebt haar toch, gij hebt de enige troost!' 'Ja?', waar heb ik deze troost dan?' Die troost heeft God, die troost heeft Christus, die troost heeft de Heilige Geest. Die troost heeft de hemel, en de hemel is niet ver van u. Ik kom en vraag u: Wat is uw troost? En ik zeg u, die hunkert naar troost, dat de troost waarvan ik spreek, úw troost is. 'Hoe weet gij dat?' Ja, dat weet ik uit eigen ervaring! Ik heb haar zelf niet verworven en heb haar zelf niet uitgedacht. Ik zie niet op uw waardigheid, op uw vroeger gedrag of op uw tegenwoordige vertwijfeling. Ik reken niet met het feit dat gij vlees zijt, nee, juist omdat gij vlees zijt, kom ik tot u met deze troost!"

J.M.J. Kieviet

Boekbespreking

Geesje Vogelaar-van Mourik, Het Smalle Pad, gebonden, 269 blz., € 12,95, Uitgave Gereformeerde Bijbelstichting, Leerdam, ISBN 978-90-72186-49-2. Sam van Zomeren woont aan Het Smalle Pad. Het is een haast onbegaanbaar pad, vol gaten en kuilen. Zo ervaart Sam ook alles wat met godsdienst te maken heeft. Het zegt hem niet veel. Hij moet er niet veel van hebben. Hij neemt het niet zo nauw met de regels die hem door zijn ouders in de opvoeding worden voorgehouden. Bij zijn broer Ben is dat heel anders. Wat kan er toch een groot verschil zijn in een gezin. Wel heeft Sam groot respect voor de vreze Gods zoals die zich openbaart in het leven van zijn grootvader. Het sterven en de begrafenis van grootvader heeft grote indruk op Sam gemaakt. Sam kreeg de Bijbel van zijn grootvader. Op het eind van het boek lezen we dat Sam las waar zijn grootvader bij het lezen in de Bijbel was gebleven: 'Het gras verdort,

1509 - 2009 500 jaar Johannes Calvijn

Mag **Calvijs Instituut** een
zegen zijn ook voor de
opleiding van voorgangers
op het Calvijn Seminarie

Stichting China

Mogen zij op uw steun rekenen?
Giro: 320666
Postbus 1150, 3900 BD Veenendaal

de bloem valt af; maar het Woord onzes Gods bestaat in der eeuwigheid.' Een mooi boek om te lezen en niet duur.

Laurens Snoek, Waarom zou ik... bidden? Gebonden, 69 blz., € 9,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2151-7. Dit boekje bevat 30 korte stukjes over het gebed. In het woord vooraf wordt eerlijk gezegd dat er nog veel meer over het gebed opgemerkt zou kunnen worden. Maar in kort bestek wordt toch heel wat geboden. Terecht is er een stukje opgenomen onder de titel: 'Je kunt niet bidden.' Het gebed is een genadegave. Bij het bidden dienen we te bedenken dat God ons hart kent. De mond kan heel andere zaken zeggen dan het hart. De mond kan om bekering vragen terwijl het hart zegt: voorlopig niet. De mond kan vragen om hulp maar het hart kan zeggen: alleen in de richting die ik wil. De mond kan vragen om leiding door de Heere, maar het hart kan zeggen: ik bepaal zelf wat er moet gebeuren. (blz. 23). Er is ook een stukje dat gaat over psalm 50:15 "Roep Mij aan in de dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen en gij zult Mij eren."

Licht op de kanttekeningen, Bijbels dagboek voor jong en oud, gebonden, Uitgeverij 'de Ramshoorn', Goes, € 15,95, na 31 december 1995, ISBN 97890-76466-76-7. In dit keurig uitgevoerde dagboek behandelen verschillende predikanten een Bijbeldeel, thema of geschiedenis. Boven de meditaties zijn de Bijbelteksten geplaatst, maar ook de daarbij behorende kanttekening. In de meditatie die volgt krijgt ook de inhoud van de kanttekening een plaats. In dit dagboek werken hoofdzakelijk predikanten van de Gereformeerde Gemeenten mee, maar ook enkele andere predikanten uit aanverwante kerkverbanden. Wat onze kerken betreft zijn dit de predikanten ds. K. Hoef-

Als je **leraar** wilt worden, moet je in **Gouda** zijn

Driestar educatief dat is duidelijk

- **Een stevige christelijke basis**
- **Gedegen kennis van theorie en praktijk**
- **Verdieping op je eigen interessegebieden**
- **Een boeiend studentenleven**
- **Vooruitzicht op een aantrekkelijke baan**

AGENDA

Kom naar een voorlichtingsmoment om ons te ontmoeten!

7 januari 2009	Open Avond	Leraar Voortgezet Onderwijs
20 januari 2009	Open Avond	Leraar Basisonderwijs (pabo) deeltijd en Pedagogiek
7 maart 2009	Open Dag	Alle opleidingen

Driestar educatief

Voor vitaal christelijk onderwijs

zie www.driestar-educatief.nl/hogeschool

nagel en ds. A.A. Egas. De opbrengst van dit dagboek is bestemd voor het Deputaatschap Bijbelverspreiding. Het is een goede zaak bij het lezen van de Bijbel de kanttekeningen te raadplegen. We zijn er verheugd over dat dit dagboek is uitgegeven. Bij mijn weten is het in deze vorm nooit eerder gebeurd. Een originele uitgave dus. We wensen dit dagboek in veler handen. Oorspronkelijk was de Bijbel uitgegeven met de kanttekeningen. Die kanttekeningen dienen ter verduidelijking of nadere uitleg van woorden of gedeelten waarvoor dat nodig is. Door de recente uitgave van de Bijbel met kanttekeningen door de Gereformeerde Bijbelstichting hebben de kanttekeningen weer meer bekendheid gekregen. Er is een handzame uitgave in één deel beschikbaar. In het nu uitgegeven dagboek staan de feeststoffen die per jaar geen vaste datum hebben als bijlage achterin, zodat het dagboek niet aan een bepaald jaar gebonden is. Ter kennismaking willen wij u bij de nadering van het einde van het jaar 2008 de meditatie doorgeven van 31 december waar boven staat: DE ARK VAN NOACH. 'En de HEERE sloot achter hem toe' (Genesis 7:16b). Kanttekening 28 Bij de woorden 'En de HEERE.' "Hoe wel Noach de ark van binnen mocht sluiten, nochtans beduidt dit een bijzondere toesluiting en verzekering der ark, gedaan door God, of zonder middel, of door engelendienst." (Ter zijde wil ik opmerken dat de kanttekening hier niet helemaal correct wordt weergegeven. Het moet zijn i.p.v. mocht sluiten: heeft mogen sluiten.) "Oudejaarsdag is altijd een aangrijpende dag. We denken aan hen die weggefallen zijn. Zeker als we ouder worden, zeggen we vaak: 'Die is er niet meer en die of die is ook al overleden.' De ongerechtigheid op de eerste wereld is groot geworden. De Heere ziet het echter niet door de vingers. Het berouwde de HEERE dat Hij de mens op aarde gemaakt had (vers 6). Noach, die genade had gevonden in de ogen des HEEREN, heeft de ark gebouwd. Hij heeft 120 jaar gepreekt. En dat ging over twee dingen, zoals dat het afgelopen jaar ook het geval was: over zonde en genade. Men heeft hem uitgelachen. Hoe is dat bij ons? We kenden de boodschap. Zijn we doorgeslagen? Hebben we geleefd alsof er geen rechterstoel van Christus is? De HEERE sloot toe. Volgens de kanttekening deed Hij het Zelf of, zoals bij Lot in Sodom, door Zijn heilige engelen. In de ark waren reine en onreine dieren. Bij hen, die leven op het erf van het genadeverbond, gaat het over kaf en koren, goede en kwade vissen. De genadeur staat nog wijd open. Er is geen zonde te groot voor de kracht van Christus' bloed. Allen die buiten de ark

waren, kwamen om. Zo is het nog. Hoe meer we hebben gehoord, hoe groter onze verantwoordelijkheid is. In oude tijden, toen de steden nog muren en poorten hadden, werd 's avonds de klok geluid. Wie buiten de stad was, moest zich haasten om binnen te komen. Anders moest hij de hele nacht buiten blijven. Het Evangelie is of een reuk des levens ten leven of een reuk des doods ten dode. Haast u, om uws levens wil."

Ds. H.G. Abma, Het boek Esther, gebonden, 184 blz., € 14,90, tweede druk, Uitgeverij De Banier, Bunnik, ISBN 978-90-336-0755-4. In de winter van 1959-1960 hield de bekende ds. H.G. Abma in de Oude Kerk van Putten Bijbellezingen over het boek Esther. In het nu opnieuw verschenen boek zijn deze lezingen verdeeld in kortere overdenkingen over een aantal verzen van de behandelde hoofdstukken. Op deze manier is het gemakkelijker een stukje te lezen. Aan het slot van de 35 overdenkingen wordt telkens een Schriftgedeelte opgegeven

dat gelezen kan worden bij de desbetreffende overdenking. De auteur laat verwijzingen zien naar de Borg en Middelaar Jezus Christus. Geestelijke lessen en lessen voor het dagelijkse leven treffen we aan. De grote liefde voor het volk van Israël blijkt. Het anti-semitisme wordt ontmaskerd als een venijnig gif dat de geesten van mensen verziekt. De stijl is fris, het woordgebruik is hier en daar iets aangepast aan het hedendaags Nederlands. We citeren een gedeelte uit dit boek, over de wet die tegen de Joden werd uitgevaardigd, dat we aantreffen op blz. 68 en 69: "Inmiddels werd in de burg Susan de wet afgekondigd. Het ging als een lopend vuurtje door de stad. In korte tijd was iedereen op de hoogte. De Joden waren diep verslagen. Hun vijanden juichten. Ze konden nauwelijks al die maanden afwachten. Het liefst hadden ze direct hun wapens ter hand genomen. De voorzichtige mensen zagen vol zorg de ontwikkeling tegemoet. Ze voorzagen de ellende van een bloedbad en mogelijk een burgeroorlog, als de

LECTORI SALUTEM !

De kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde kerk van Nieuwkoop nodigt u uit voor het bijwonen van de kerkdienst op D.V. 1 januari 2009.

In deze dienst zal het Woord bediend worden door zijn predikant

Ds. A. van de Weerd.

Op 22 oktober j.l. werd hem per 1 januari 2009 emeritaat verleend van de actieve dienst binnen onze gemeente en de Christelijke Gereformeerde Kerken.

In de maand oktober van dit jaar mocht hij na een zeer ingrijpende operatie op wonderlijke wijze door de Heere gespaard worden en na een voorspoedig herstel het werk in ons midden weer hervatten.

Deze afscheidsdienst zal plaats vinden in de Christelijke Gereformeerde Kerk van Alphen aan den Rijn, Prinses Marijkestraat 69, aanvang 's middags om 16.00 uur. Aansluitend zal er een receptie gehouden worden, waar u de kerkenraad en de Fam. van de Weerd onder het genot van een kopje koffie en desgewenst een broodje kunt ontmoeten. Voor kinderen zal er een crèche gehouden worden.

Namens de kerkenraad,
A. Muilwijk, 2e voorzitter
A. Verduijn, scriba.

*Kerkenraad CGK Nieuwkoop en
fam. ds. A. van de Weerd wensen
u gezegende feestdagen en
veel heil en zegen voor 2009 toe.*

Adres: fam. ds. A. van de Weerd
vanaf D.V. medio maart 2009
Lange Jacht 5,
8309 BA Tollebeek.

vertwijfelde Joden verzet zouden bieden. Of de eventuele economische gevolgen wanneer een nijvere bevolkingsgroep uitgeroeid zou worden. Grote verwarring heerste in de stad. Haman voerde intussen de koning dronken. Het is een tactiek om een mens vol te gieten met sterke drank, zodat hij niet beseft wat er gaande is en wat er door eigen toedoen is ontketend. Wanneer de roes voorbij is, zijn de maatregelen al zo ver uitgevoerd, dat het vrijwel onmogelijk is om de schade te achterhalen. Mocht de koning spijt en berouw over het gebeurde krijgen, dan zal de fles opnieuw verdoving bieden. Zo begint de nauwelijks te doorbreken cirkelgang

van de narigheid naar de fles en van de fles naar de narigheid. Door het proces Eichmann zijn we herinnerd aan de beruchte conferentie aan de Wannsee. Grote nazibonzen kwamen bijeen om de verschrikkelijke Jodenwetten uit te vaardigen en te bekrachtigen. Dat was de definitieve oplossing van het Joden-vraagstuk, zo sprak men hoogmoedig. Het was beter geweest om met elkaar een bijbelbespreking te houden over het boek Esther. Dan was veel rampspoed bespaard gebleven. Geloof maar dat op die duivelse conferentie gedronken is. De wijn is een vijand van de Geest. Vol van de Geest of vol wijn, dat is een groot onderscheid. Het is droevig voor

een natie wanneer de vorst en zijn eerste minister stomdronken zijn, terwijl het land in verwarring verkeert. Het is altijd wel iets hier op aarde. Een tiranie bewind waarvan de leidslieden zich aan zedeloosheid en onmatigheid te buiten gaan, of een slappe overheid die gedooft dat het volk in brooddronkheid en uitpattingen zichzelf te gronde richt. Als we oren hebben om te horen, vernemen we de roep om de Vorst, Die rechtvaardig, wijs en zacht, van zee tot zee regeert." Tenslotte geven we het slot van dit boekje weer (blz. 184) wat gaat over het feit dat Mordechai het beste voor zijn volk zoekt. "'Sprekende voor den welstand van zijn ganse zaad.' Hoe moeilijk kreeg Hij dit zaad. Hij moest Zijn ziel zetten tot een losprijs, voordat Hij zaad zag. Behoren we tot Zijn duurverkregen zaad? Zijn we wedergeboren door het onvergankelijke zaad, tot zaad van Hem? Zijn we gestorven aan alle idealen, aan de vroomheid en aan het eigen ik? Het is zo ontzettend te moeten horen: 'Ik heb u nooit gekend.' Eenmaal zal Zijn zaad Hem eeuwig dienen. Gezegende Schrift, gezegend boek Esther, dat steeds getuigt van Hem. Ook deze boekrol is met Zijn Naam, die Naam zo rijk van eer, vervuld. Amen."

Stichting steun
**Messias
belijdende
Joden**

Postbus 22 3860 AA Nijkerk

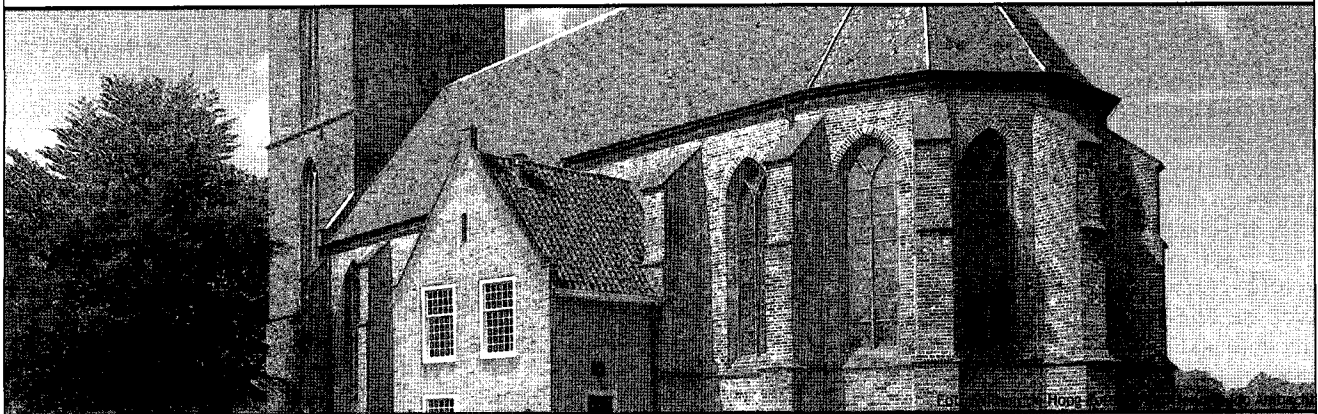
Voor informatie:
Ds. G. Bouw.
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gifte
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeenteavond
of verenigingsavond

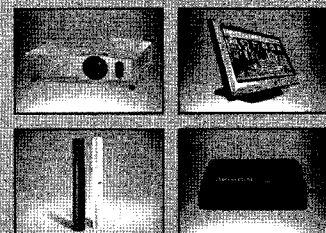
bis Betrouwbare audio oplossingen
voor optimale verstaanbaarheid

Verstaanbaarheid is belangrijk. Zeker in de kerk. Vertrouw daarom op BIS voor advies, ontwerp, installatie en onderhoud van de juiste audio oplossing voor uw kerk- of verenigingsgebouw.

BIS levert:

- Geluidsversterking
- Ringleidingen
- Opnameapparatuur
- Cameraregistratie
- Projectieapparatuur
- Systemen voor centrale bediening
- Betrouwbare kerktelefoon met extra helderheid
- Meting akoestiek en spraakverstaanbaarheid
- Persoonlijke aandacht en service
- Technisch onderhoud en storingsdienst

Bel BIS! 0180-486777. Of ga naar www.bis.nl

Eén leverancier voor al uw audio oplossingen. En meer! Kies voor betrouwbaarheid. Kies voor BIS.

Israëldag 2008: dinsdag 30 december 2008

Op dinsdag 30 december hoopt het deputaatschap weer haar jaarlijkse Israëldag te houden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Hardinxveld-Giessendam. Deze dag hopen we een speciale gast uit Oekraïne in ons midden te hebben, namelijk voorganger ds. Arkadiy Margolis, van de Messiasbelijdende gemeente van Zhitomir. Ds. Margolis is behalve predikant van de gemeente ook de coördinator van het gaarkeukenwerk in Zhitomir en omgeving. In deze gaarkeukens eten dagelijks 500 personen. In de gemeente van ds. Margolis worden jaarlijks twee seminars gehouden over de geloofsleer waarbij deputaten samen met Van Rijssel lesgeven. We zijn blij dat ds. Margolis in ons midden hoopt te zijn en ons in te lichten over de actuele stand van zaken van de Messiasbelijdende gemeenten in Oekraïne.

Tijdens de morgenbijeenkomst zal een interview gehouden worden met deputaten die recent in Israël geweest zijn en daar de Heidelberger Catechismus in het Hebreeuws hebben kunnen introduceren. Verder zijn er deze dag bijdragen van Oost-Europa werker Iz. Van Rijssel en ds. C. Neele. Muzikale medewerking wordt ditmaal verleend door het Ridderkerks mannenkoor o.l.v. Henri Adema.

Het belooft een boeiende dag te worden. Graag ontmoeten we u op dinsdag 30 december. *Plaats: Kerk Geref. Gemeente, Buitendams 118 te Hardinxveld Giessendam. Aanvang 10.00 uur.*

Kerstklanken uit Bovenkerk Kampen

Staphorst - Op D.V. vrijdag 12 december 2008 geven de gezamenlijke koren van Cantilena uit Staphorst wederom een kerstconcert in de Bovenkerk van Kampen. Dit maal is de opbrengst van deze koor- en samenzangavond is bestemd voor stichting Stéphanos. Stichting Stéphanos werkt in Malawi, een land in Centraal Afrika. In dit land is één van de grootste problemen het grote aantal weeskinderen dat zonder vader en moeder door het leven moet en dat soms al op heel jonge leeftijd. Stéphanos wil deze kinderen helpen.

Het reformatorisch gemengd koor Cantilena staat onder leiding van Evert van de Veen. Inmiddels telt het koor ruim 100 leden. Ook het jeugd- en kinderkoor van Cantilena werken aan dit concert mee. De ruim 120 kinderen zingen o.l.v. Johan van Arnhem. Vaste begeleider van Cantilena is organist Jan Grootenboer. Hij zal de koor- en samenzang op het hoofdorgel begeleiden. Henk van der Maten zorgt voor muzikale omlijsting op de vleugel. Verder werken mee: Martin de Deugd en Corrie Wielink (viool) en Leon Koppelman (panfluit). Overal in de kerk zullen de koren goed te zien zijn, dankzij diverse beamers en beeldschermen.

Dhr. J.W. Akster, voormalig voorlichter bij Stéphanos, zal de opening en sluiting verzorgen. Er zal tijdens dit concert een collecte gehouden worden voor het werk van Stéphanos (www.stephanos.nl) Van harte aanbevolen!

Het concert begint om 20.00 uur. De deuren van de kerk gaan om 19.30 uur open. De toegangsprijs bedraagt voor volwassenen € 5,00 en voor kinderen t/m 12 jaar € 2,50. Een gezinskaart kost € 12,50. Bent u in het bezit zijn van een Erdee card (www.erdeecard.nl) dan ontvangt u een aantrekkelijke korting op de toegangsprijzen: Kinderen betalen slechts € 1,00 en volwassenen € 3,00. Op de gezinskaart wordt maar liefst € 5,00 korting gegeven! Erdeecardhouders betalen voor een gezinskaart slechts € 7,50! Kaarten zijn te bestellen via k.akkerman@kliksafe.nl of bij de volgende adressen af te halen: Snoephorst, Gemeenteweg 38A, Fam. K. Akkerman, Schotsdwarsweg 2 of de Fam. J. Lindenholz, Evenboersweg 48 op de Punthorst. Parkeertip: Burg. Berghuisplein (gratis, ca. 5 min. lopen). Allen hartelijk welkom!

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos

THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

bid voor vrede

Tear helpt in de strijd tegen armoede. In DR Congo werken we dankzij uw giften aan traumaverwerking en verzoening. Maar voor vrede is ook gebed nodig. Wij geloven namelijk dat bidden helpt. Dus als u dat ook gelooft...

giro 41400 www.tear.nl

tear

tegen armoede

Help kinderen als Grace overleven!

De driejarige Grace komt elke dag naar ons centrum. Haar ouders zijn overleden en nu woont ze bij haar oom en tante. Die hebben zelf vijf kinderen en zorgen ook nog eens voor twaalf weeskinderen. Een enorme belasting voor een gezin dat zelf nauwelijks rond kan komen.

Grace is geen uitzondering. In haar geboorteland Malawi hebben meer dan een miljoen kinderen door ziektes als aids hun ouders verloren. Veel kinderen worden niet ouder dan vijf jaar. Voor andere kinderen is de toekomst onzeker.

Op dit moment helpen wij 150 kinderen met voedsel, (Bijbel)onderwijs, kleding, medische zorg en opvoeding. Maar vanwege de grote nood in het land willen we deze zorg aan meer kinderen bieden.

Doet u mee?

Banknr. 33.53.07.450
t.n.v. Stéphanos, Uddel

Voor
€ 15,00
per maand
geeft u één
kind kans op
een betere
toekomst!

gesponsorde advertentie

Wij bevelen het werk van Stéphanos van harte aan!

Ds. A.A. Brugge

Ds. D.J. Budding

Ds. L. Groenberg

Ds. A. den Hartog

Ds. D. Heemskerk

Ds. J.D. Heikamp

Ds. L.M. Jongejan

Ds. J. Joppe

Ds. J. Karels

Ds. M. Klaassen

Ds. A. Kort

Ds. L.W. van der Meij

Ds. J. van Rossem

Mr. C.G. van der Staaij

Ds. K. Veldman

Ds. K. Visser

Ds. W. van Vlastuin

Ds. C. Vogelaar

Ds. H. Zweistra

Stéphanos

Stichting Stéphanos, Postbus 1136
3860 BC Nijkerk, tel. 033 - 245 62 22
info@stephanos.nl, www.stephanos.nl